ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЧЕСКА РЕФЕРЕНТНА РАМКА 2007 – 2013

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика" 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА, ЕНЕРГЕТИКАТА И ТУРИЗМА

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА МАЛКИТЕ И СРЕДНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА" 2007-2013 г.

ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

НАСОКИ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

по открита процедура за подбор на проекти, покриващи определени изисквания за качество без определен срок за кандидатстване: BG161PO003-2.4.01 „Подкрепа за развитието на клъстерите в България"

Приоритетна ос 2: „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда"
Област на въздействие 2.4: „Насърчаване на бизнес кооперирането и клъстерите"
Операция 2.4.1: „Насърчаване на бизнес кооперирането и клъстерите"

Бюджетна линия: 2010 г.

Код по тематична спецификация:	03
Код по форма на финансиране:	01
Код по териториална спецификация:	BG
Код по вид икономически дейности:	00

София, 2010

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРОЦЕДУРАТА 4
1.1. Цели и приоритети на Оперативната програма и цели на процедурата за подбор на проекти 5
1.2. Институционална рамка 7
1.3. Основни дефиниции 8
1.4. Режим на държавните помощи 9
1.5. Общ бюджет на процедурата 11
1.6. Размер и интензитет на безвъзмездната финансова помощ (процент на съфинансиране) 12
1.7. Компоненти на процедурата 14
1.8. Общи правила за провеждане на процедурата за подбор на проекти 14
1.9. Партньорство и допустимост на партньорите 15
1.10. Брой предложения по процедурата 15
2. ПРАВИЛА ЗА ДОПУСТИМОСТ ПО НАСТОЯЩАТА ПРОЦЕДУРА 16
2.1. Допустимост на кандидатите 16
2.2. Допустимост на проектите/дейностите 24
2.3. Допустимост на разходите 29
2.3.1. Допустими разходи 31
2.3.2. Недопустими разходи 38
2.4. Допустимост на изпълнителите от страна на бенефициента и правило за произход 37
3. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА 40
3.1. Документи за кандидатстване 40
3.1.1. Списък на документите за кандидатстване 41
3.2. Къде и как се изпращат проектните предложения 48
3.3. Краен срок за подаване на проектни предложения 49
3.4. Предоставяне на допълнителна информация 48
4. ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТИ 48
4.1. Оценяване и класиране на проектните предложения 48
4.1.1. Оценка на административно съответствие 51
4.1.2. Оценка на допустимостта на кандидатите и дейностите 51
4.1.3. Техническа и финансова оценка 53
4.2. Процедура за уведомяване и сключване на договори за безвъзмездна финансова помощ 57
5. ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИТЕ 62
5.1. Специфични условия за изпълнението на проекта 65
5.2. Окончателен размер на безвъзмездната финансова помощ 66
5.3. Невъзможност да се изпълнят целите на проекта 64
5.4. Промени в договора и бюджета 64
5.5. Наблюдение на изпълнението на проектите и постигане на заложените резултати 67
5.6. Отчитане на проекта 65
5.7. Плащане 68
5.8. Мерки за информиране и публичност 70
6.СПИСЪК С ПРИЛОЖЕНИЯ 70

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

ГД	**Главна дирекция**
ДО	**Договарящ орган**
ДДС	**Данък добавена стойност**
ДМА	**Дълготрайни материални активи**
ДНА	**Дълготрайни нематериални активи**
ДНФ	**Дирекция „Национален фонд", Министерство на финансите**
ЕК	**Европейска комисия**
ЕО	**Европейска общност**
ЕС	**Европейски съюз**
ЗЗД	**Закон за задълженията и договорите**
ЗМСП	**Закон за малките и средните предприятия**
ЗОП	**Закон за обществените поръчки**
ЗТР	**Закон за търговския регистър**
ИАНМСП	**Изпълнителна агенция за насърчаване на малките и средните предприятия**
КН	**Комитет за наблюдение**
КИД 2008	**Класификация на икономическите дейности 2008**
МЗ	**Междинно звено**
МИЕТ	**Министерство на икономиката, енергетиката и туризма**
МС	**Министерски съвет**
МСП	**Малки и средни предприятия**
НВМОП	**Наредба за възлагане на малки обществени поръчки**
НСИ	**Национален статистически институт**
НСРР	**Национална стратегическа референтна рамка**
ОП	**Оперативна програма**
ПМС	**Постановление на Министерски съвет**
СМР	**Строително-монтажни работи**
УО	**Управляващ орган**

1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРОЦЕДУРАТА

Въведение

Процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG161PO003-2.4.01 „Подкрепа за развитието на клъстерите в България" е насочена към насърчаване на бизнес кооперирането и свързването в клъстери като инструмент за повишаване на националната конкурентоспособност и установяването на пазарно ориентирана и международно отворена бизнес среда чрез оползотворяване на ефектите от обединяването за увеличаване на производителността, по-ефективно използване на наличните ресурси, генериране на повече и по-добри работни места, навлизане на нови пазари и създаване на продукти и услуги с висока добавена стойност. Клъстерният подход се основава на установяването на ефективен модел за съвместно функциониране на географски концентрирани обединения от сходни, взаимосвързани или допълващи се предприятия, с активни канали за осъществяване на бизнес взаимодействие, които ползват обща специализирана инфраструктура, пазари на труда и услуги, споделят общи възможности за развитие, инициират съвместни действия за подобряване на продуктите/услугите и за увеличаване на пазарното присъствие. Клъстерите функционират като специфични мрежи от взаимосвързани предприятия, спациализирани доставчици на стоки и услуги и свързаните с тях научни институции, обучаващи организации, местни власти, неправителствени организации и други структури, които работят съвместно на основата на публично-частно партьорство за постигане на общи цели.

Посоченият подход е от ключово значение за развитието на българските предприятия, тъй като бизнес кооперирането и свързването в клъстери е модел за съвместна дейност на независими предприятия, който позволява намаляване на разходите, улеснен достъп до специализирани услуги, квалифицирани човешки ресурси, ново знание и технологии, както и достъп до нови пазари за създаваните от клъстера продукти и услуги. В условията на динамично променяща се бизнес среда като резултат от проявилата се в глобален аспект финансова и икономическа криза, българските предприятия понасят редица ограничения, породени от спада на вътрешеното търсене от една страна, който нараства от 9.1 на сто за първото тримесечие на 2009 г. до 13.3 на сто за второто тримесечие, и спадът във външната търговия със стоки и услуги, от друга - износът на стоки и услуги е намалял с 17.4% през първото тримесечие на 2009 година спрямо същия период на 2008 г.[1]. Липсата на свободни ресурси за инвестиции в съвременни технологии и оборудване, за развитие на продуктите, услугите и пазарите, както и необходимостта от оптимизиране на управленските и производствените процеси днес са едни от основните проблеми, пред които са изправени българските предприятия. Клъстерният подход за преодоляване на посочените ограничения все още е недостатъчно разпространен и прилаган в България – този подход, обаче позволява взаимодействие насочено към внедряване на иновации, продуктово развитие и маркетинг и е стимул за инвестиции в съвременно оборудване, технологии и

[1] *Източник*: Национален статистически институт

инфраструктура, които самостоятелно предприятията в страната осъществяват все по-трудно. Подкрепата по настоящата процедура е насочена именно към оползотворяване на възможностите, които осигурява бизнес кооперирането и свързването в клъстери за снижаване на разходите, увеличаване на производителността, повишаване на качеството на продуктите и услугите, и разширяване на пазарните позиции като основен фактор за устойчивото и конкурентоспособно развитие на бъзлгарските предприятия в сътрудничество с научните звена, неправителствените организации, работещи в подкрепа на бизнеса, трансфера на ново знание и технологии, образователните институции, както и други организации, имащи отношение към процесите на бизнес развитие.

За постигане на тази цел процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG161PO003-2.4.01 „Подкрепа за развитието на клъстерите в България" осигурява подкрепа, насочена към развитието на вече съществуващи или новосъздадени клъстери чрез изпълнението на проекти в следните области:

⇨ ***Компонент 1 „Изграждане и подкрепа на административното тяло на клъстера" -*** подкрепата по този компонент цели изграждането и развитието на административния и управленския капацитет на клъстера с оглед осигуряване на ефективна координация и управление на клъстерните дейности;

⇨ ***Компонент 2 „Проекти с кратък период на действие и бърз резултат и дейности за привличане на нови членове на клъстера"*** - подкрепата по този компонент е насочена към развитие на пазарите, популяризиране на дейностите, продуктите и услугите на клъстера, привличане на нови членове, както и изграждане на транснационални връзки за установяване на сътрудничество с други клъстери.

⇨ ***Компонент 3 „Инвестиционен компонент"*** - подкрепата по този компонент цели стимулиране на инвестициите за разширяване на дейността на клъстера, диверсификация на продукцията и увеличаване на производителността с цел повишаване на конкурентоспособността на клъстера.

1.1. Цели и приоритети на Оперативната програма и цели на процедурата за подбор на проекти

⇨ **Общата цел на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 (ОП „Конкурентоспособност")** е развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар.

Целта на подкрепата в рамките на ОП „Конкурентоспособност" е да развие потенциала за конкурентно и ефективно производство и бизнес, да допринесе за увеличаване на икономическия ефект и да подпомогне необходимите структурни промени с оглед постигането на устойчив напредък. За изпълнение на тези цели се предвижда подкрепа за развитие на производителността на малките и средни предприятия, както и за развитие на иновациите и новите технологии, и за подобряване на бизнес средата. ОП

„Конкурентоспособност" е основана на пет приоритетни оси за програмен период 2007-2013г.:
Приоритетна ос 1: „Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности";
Приоритетна ос 2: „Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда";
Приоритетна ос 3: „Финансови инструменти за развитие на предприятията";
Приоритетна ос 4: „Укрепване на международните пазарни позиции на българската икономика";
Приоритетна ос 5: „Техническа помощ".

Процедура за подбор на проекти: **BG161PO003-2.4.01 "Подкрепа за развитието на клъстерите в България"** се отнася към Приоритетна ос 2 на ОП „Конкурентоспособност", област на въздействие 2.4: „Насърчаване на бизнес кооперирането и клъстерите", операция 2.4.1: „Насърчаване на бизнес кооперирането и клъстерите".

⇨ **Основната цел на Приоритетна ос 2** е повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда чрез предоставяне на подкрепа на малките и средни предприятия за технологично обновление, постигане на съответствие с международно признати стандарти за качество, подобряване на достъпа до информационни и консултантски услуги, отговарящи на нуждите на предприятията, подобряване на енергийната ефективност, насърчаване на бизнес кооперирането и свързването в клъстери.

Специфичните цели на Приоритетна ос 2 включват:
1. Модернизация на технологиите и управлението в предприятията.
2. Предоставяне на лесно достъпни и качествени консултантски и информационни услуги на бизнеса.
3. Намаляване на енергийната интензивност и диверсификация на енергийните източници, използвани от предприятията.
4. Увеличаване на ефективността на производството и пазарното представяне на предприятията използвайки предимствата на клъстерите и бизнес мрежите.

⇨ **Основна цел на настоящата процедура** е да допринесе за създаването и развитието на клъстери в България като фактор за повишаване на конкурентоспособността на българските предприятия чрез предоставянето на подкрепа за изграждане и укрепване на административния и управленски капацитет на клъстера, развитие на продуктите и услугите, разширяване на пазарните позиции, привличане на нови членове на клъстера, както и насърчаване на инвестициите в съвременни технологии и оборудване за общи клъстерни дейности.

Индикатори за измерване степента на постигане на основната цел на процедурата:

- брой клъстери – създадени/подкрепени вече съществуващи;
- брой реализирани проекти в подкрепа на бизнеса, предприемачеството и новите технологии.
- брой създадени нови работни места в подкрепените клъстери;
- създадени инвестиции в подкрепените клъстери;
- брой реализирани инвестиционни проекти;
- брой проекти за подобряване на информационно-комуникационните технологии (ИКТ) в предприятията.

1.2. Институционална рамка

Комитет за наблюдение на НСРР

Следи напредъка при постигането на целите и приоритетите на НСРР 2007-2013 въз основа на дефинираните в нея индикатори и др., съгласно ПМС №182/21.07.2006 г. (обн., ДВ, бр. 62/2006 г. посл. изм. бр. 93/2009 г.).

Комитет за наблюдение на ОП „Конкурентоспособност"

Одобрява критериите за избор на операции по ОП „Конкурентоспособност", осъществява наблюдение, одобрява корективни мерки и др., произтичащи от Регламент № 1083 / 2006 и ПМС 182/21.07.2006 г.

Управляващ орган

Управляващ орган на ОП „Конкурентоспособност е дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност" на Министерство на икономиката, енергетиката и туризма (МИЕТ). УО отговоря за цялостното програмиране, управление, наблюдение, контрол и оценка на дейностите и приоритетите по програмата съгласно Регламент № 1083/2006.

Междинно звено (МЗ)

Управляващият орган на ОП „Конкурентоспособност" делегира функции и задачи, свързани с управлението, изпълнението, мониторинга и контрола по изпълнение на операциите по Приоритетна ос 1 и 2 на оперативната програма на Междинно звено, съгласно Регламент № 1083/2006 и сключено Междуинституционално споразумение между МИЕТ и ИАНМСП. Междинно звено е Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия (ИАНМСП), която отговаря за набиране на проектни предложения, тяхната оценка, мониторинг и отчитане на схемата за безвъзмездна помощ. Междинното звено е и Договарящ орган по смисъла на чл. 2, т. 2 от ПМС №121 от 31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз (ПМС № 121/31.05.2007 г., обн., ДВ, бр. 45/2007 г.).

Сертифициращ орган

Сертифициращ орган на Оперативната програма е дирекция „Национален фонд" на Министерство на финансите. Съгласно чл. 61 от Регламент № 1083/2006, Сертифициращият орган е отговорен за сертифициране на разходите, извършени от бенефициентите.

Одитен орган

Одитен орган на ОП „Конкурентоспособност" е Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз" към министъра на финансите. Съгласно чл. 62 от Регламент № 1083/2006, Одитният орган на оперативната програма е отговорен за извършване на одити за проверка на ефективното функциониране на системата за управление и контрол на оперативната програма.

Централно координационно звено

Централното координационно звено е структурата, която координира и следи изпълнението на целите на НСРР в процеса на усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС в страната. Тази функция се осъществява от дирекции: „Програмиране на средствата от Европейския съюз", „Мониторинг на средствата от Европейския съюз" и „Информация и системи за управление на средствата от Европейския съюз" в администрацията на Министерски съвет, съобразно функциите им определени с Устройствения правилник на МС и на неговата администрация.

Насоките за кандидатстване могат да се изменят, когато това се налага в резултат на настъпили промени в националната или европейската нормативна уредба, отнасящи се до настоящата процедура за подбор на проекти в съответствие с чл. 14, ал. 8 - 10 от ПМС №121/2007 г.

1.3. Основни дефиниции

За целите на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са възприети следните дефиниции:

Кандидат	Всички физически и юридически лица и техни обединения, които кандидатстват за безвъзмездна финансова помощ чрез подаване на проектно предложение.
Проектно предложение	Предложение, подадено от кандидат, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изпълнението на определен проект, включващо формуляр за кандидатстване и други придружителни документи.
Проект	Съвкупност от взаимосвързани и взаимодопълващи се дейности с предварително определена/и цел/и, необходими ресурси и времева рамка за изпълнение, водещи до постигането на конкретни количествено-измерими резултати.
Дейност	Задача или група от задачи (действие или група от действия), които имат (водят до постигане на) конкретен резултат (резултат/продукт) и чрез които се реализира изпълнението на съответния проект.
Безвъзмездна финансова помощ	Без това да противоречи на чл. 108 от Регламент (ЕО, Евроатом) No 1605/2002, това са средства, предоставени от ОП „Конкурентоспособност", включително съответното национално съфинансиране, с цел изпълнението на одобрен проект, насочен към постигане на определени резултати.
Бенефициент на безвъзмездна	Лицата, посочени в чл. 2, ал. 4 от Регламент (ЕО) No 1083/2006: стопански субект, организация или предприятие, публичен или

финансова помощ	частен, който отговаря за започването или за започването и изпълнението на операциите. В рамките на схемите за помощ по член 87 от Договора, бенефициентите са публични или частни предприятия, които изпълняват отделен проект и получават публична помощ.
Изпълнител, определен от страна на бенефициента	Изпълнители на дейности по проекта, възложени им от бенефициентите на безвъзмездна финансова помощ. Изпълнителите от страна на бенефициента не са партньори и условията и редът за определянето им са уредени в ПМС № 55/12.03.2007 г., Закона за обществените поръчки и подзаконовите актове по прилагането му, както и в утвърдените от Управляващия орган Насоки.
Договор за безвъзмездна финансова помощ	Договор, сключен между ръководител на Договарящ орган или упълномощено от него лице и бенефициент за предоставяне и разходване на безвъзмездна финансова помощ с цел изпълнение на одобрен проект.
Договарящ орган	Орган, който провежда процедури за набиране и оценка на проектни предложения и сключва договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. На основание подписано Междуинституционално споразумение с Управляващия орган, ИАНМСП, определена за Междинно звено на оперативната програма, изпълнява функциите на Договарящ орган по процедурите по Приоритетни оси 1 и 2 на ОП „Конкурентоспособност".
Ръководител на Договарящ орган	Ръководителят на администрацията, в рамките на чиято структура се намира Договарящия орган или упълномощеното от него длъжностно лице.
Нередност	Всяко нарушение на разпоредба на правото на Общността, в резултат на действие или бездействие на стопански субект, което е имало или би имало за резултат нарушаването на общия бюджет на Общностите или на бюджетите, управлявани от тях, или посредством намаляването или загубата на приходи, произтичащи от собствени ресурси, които се събират направо от името на Общностите или посредством извършването на неоправдан разход.

1.4. Режим на държавните помощи

Приложимите режими на държавни помощи по отношение на безвъзмездната финансова помощ, предоставяна по настоящата процедура за подбор на проекти, са както следва:

1) Режим „de minimis" (минимална помощ) съгласно Регламент на Комисията (ЕО) 1998/2006 от 15 декември 2006 г. относно прилагането на чл. 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност (ЕО) към помощта de minimis (публикуван в Официален вестник на Общността ОВ L 379/28.12.2006), по отношение на безвъзмездната финансова помощ по Компонент 1 „Изграждане и подкрепа на административното тяло на клъстера" и Компонент 2 „Проекти с кратък период на действие и бърз резутлат и дейности за привличане на нови членове на клъстера".

2) Регионална инвестиционна помощ – режим „групово освобождаване" съгласно Глава I, чл. 12 и Глава II, чл. 13 на Регламент на Комисията (ЕО) № 800/2008 от 6 август 2008 година относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора за създаване на ЕО (Общ регламент за групово освобождаване, публикуван в Официален вестник на Общността ОВ L 214/09.08.2008), по отношение на безвъзмездната финансова помощ по Компонент 3 „Инвестиционен компонент".

ВАЖНО: Общият размер на безвъзмездната финансова помощ, предоставена на всяко едно предприятие във връзка с процедури или индивидуални помощи, обявени в режим „de minimis" (минимална помощ), не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро (391 166 лева) за период от 3 последователни финансови години. Общият размер на минималната помощ предоставена на всяко едно предприятие, осъществяващо дейност в отрасъл „шосеен транспорт", не може да надхвърля левовата равностойност на 100 000 евро (195 583 лева) за период от 3 последователни финансови години.

Минималната помощ не се натрупва с държавна помощ за същите допустими разходи, ако в резултат на това натрупване интензитетът на помощта би превишил интензитета, определен за конкретните обстоятелства на отделния случай, с регламент или решение за групово освобождаване, приети от Комисията.

Данните за получени минимални и/или друг вид държавни помощи следва да бъдат надлежно посочени от кандидатите в „Декларация за държавни помощи", попълнена по образец (Приложение Д към Насоките за кандидатстване, включващо и Указания и примери за попълване на Декларацията за държавни помощи). В случаите когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД, Декларацията за държавни помощи се попълва и представя поотделно от всички организации, участващи в дружеството.

Държавна/минимална помощ се счита за получена от момента на сключване на договор за нейното предоставяне, или от датата на издаване на друг приложим документ, който дава на кандидата юридическото право да я получи. Декларацията за държавни помощи се представя от кандидатите на етап кандидатстване, и впоследствие в случай на одобрение на проектното предложение – при сключване на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Допустимият максимален размер на безвъзмездната финансова помощ по Компонент 1 и Компонент 2 от настоящата процедура за подбор на проекти следва да отговаря на правилата за минимална помощ, определени в Регламент No 1998/2006. Допустимият размер се определя на база натрупване с други минимални помощи, получени от кандидата за последните три финансови години, като помощта с натрупване не трябва да надвишава левовата равностойност на 200 000 евро (391 166 лева) за кандидат, определени по официалния курс лев-евро, а в случай, че кандидатът осъществява дейност в отрасъл „шосеен транспорт" този размер е 100 000 евро (195 583 лева). В случаите когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите

(ЗЗД), посоченият допустим максимален размер на безвъзмездната финансова помощ по Компонент 1 и Компонент 2 се определя на база натрупване с други минимални помощи, получени от всяка от организациите, участващи в дружеството-кандидат за последните три финансови години.

При определяне дали е спазен максимално допустимия интензитет на помощта съгласно т. 1.6 от настоящите Насоки за кандидатстване, ще се взема предвид общата сума на мерките за публична подкрепа за подпомаганата дейност или проект, независимо от това дали тази подкрепа е финансирана от местни, регионални, национални или общностни източници.

Възстановяването на неправомерно предоставена помощ се извършва по реда на раздел V от Правилника за прилагане на Закона за държавните помощи, приет с ПМС № 61 от 20.03.2007 г., обн. ДВ. бр.26 от 27 март 2007 г., съгласно който решение на Европейската комисия за възстановяване на неправомерно предоставена държавна помощ подлежи на принудително изпълнение по реда на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК). Когато с решение на Европейската комисия за възстановяване на неправомерно предоставена държавна помощ не са индивидуализирани получателите на помощ и размерът на сумата, която трябва да се възстанови, администраторът на помощ издава допълнително и акт за установяване на публично вземане по реда на чл. 166, ал. 2 и 3 от ДОПК. Не се разрешава предоставяне на нова държавна помощ на предприятие, което не е изпълнило решение на Европейската комисия за възстановяване на неправомерно предоставена държавна помощ и не е възстановило изцяло неправомерно получената държавна помощ.

Възстановяването на недължимо платените и надплатените суми, както и на неправомерно получените или неправомерно усвоени средства се извършва в съответствие с Указания на Министерство на финансите ДНФ № 08/29.12.2009 г.относно възстановяване на недължимо платени и надплатени суми, както и на неправомерно получени или неправомерно усвоени средства по проекти, финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз във връзка с регистрирани от Управляващия орган нередности (Приложение У към Насоките за кандидатстване).

1.5. Общ бюджет на процедурата

Общият размер на безвъзмездната финансова помощ по процедура за подбор на проекти BG161PO003-2.4.01 "Подкрепа за развитието на клъстерите в България" е 29 337 450 лв. (в т.ч. 24 936 832,50 лева от Европейския фонд за регионално развитие и 4 400 617,50 лева - национално съфинансиране). Договарящият орган си запазва правото да не предостави цялата налична сума по процедурата.

Общ размер на безвъзмездната финансова помощ по процедурата	Средства от Европейския фонд за регионално развитие	Национално съфинансиране
29 337 450 лева (15 000 000 евро)	24 936 832,50 лева (12 750 000 евро)	4 400 617,50 лева (2 250 000 евро)

1.6. Размер и интензитет на безвъзмездната финансова помощ[2] (процент на съфинансиране)

Максималният интензитет на безвъзмездната финансова помощ по всеки индивидуален проект в зависимост от избраната комбинация от допустими компоненти по процедурата е както следва:

Компонент 1 „Изграждане и подкрепа на административното тяло на клъстера"	⇨ **85 %** от стойността на общо допустимите разходи по Компонент 1 през първата година от изпълнението на проекта, ***и*** ⇨ **75 %** от стойността на общо допустимите разходи по Компонент 1 през втората година от изпълнението на проекта
Компонент 2 „Проекти с кратък период на действие и бърз резутлат и дейности за привличане на нови членове в клъстера"	⇨ **65 %** от стойността на общо допустимите разходи по Компонент 2 за целия период на изпълнение на проекта
Компонент 3 „Инвестиционен компонент"	⇨ **50 %** от стойността на общо допустимите разходи по Компонент 3 за целия период на изпълнение на проекта

Остатъкът от общите допустими разходи съответно по Компонент 1 (минимум 15 % от стойността на общо допустимите разходи по Компонент 1 през първата година от изпълнението на проекта и минимум 25 % от стойността на общо допустимите разходи по Компонент 1 през втората година от изпълнението на проекта), **по Компонент 2** (минимум 35 % от стойността на общо допустимите разходи по Компонент 2 за целия период на изпълнение на проекта), **и по Компонент 3** (минимум 50 % от стойността на общо допустимите разходи по Компонент 3 за целия период на изпълнение на проекта) трябва да бъде финансиран **чрез собствени средства на кандидата или от източници, които изключват всякаква публична подкрепа.**

За изчисляване на интензитета на помощта по Компонент 3 „Инвестиционен компонент" (за инвестиции в дълготрайни материални активи, дълготрайни нематериални активи и извършване на строително-монтажни работи), всички използвани данни следва да се вземат преди приспадане на данъци и други такси. За изчисляване на помощта по Компонент 3 (в случай че такава е заявена), платима на няколко вноски/траншове (т.е. когато кандидатът предвижда да ползва авансово и/или междинно/и плащане/ия, както е посочено в т. 5.7 от Насоките за кандидатстване), помощта по Компонент 3 „Инвестиционен компонент" следва

[2] Интензитетът на безвъзмездната помощ представлява процентно съотношение на размера на безвъзмездната финансова помощ спрямо общата стойност на допустимите разходи по всеки индивидуален проект.

да бъде сконтирана до нейната стойност към момента на предоставянето, при използване на референтния лихвен процент, използван за нуждите на държавните помощи, приложим към датата на предоставяне на помощта в съответствие с чл. 4 параграф 1 от Регламент на Комисията (ЕО) № 800/2008. Интензитетът на безвъзмездната финансова помощ по Компонент 3 се изчислява чрез определяне на сконтираната стойност на помощта, изразена като процент от сконтираната стойност на допустимите разходи.

Сконтирането ще се извършва от Управляващия орган при всяко подаване от страна на бенефициента на искане за плащане с оглед гарантиране, че предоставената безвъзмездна финансова помощ ще бъде съобразена с интензитета за помощта, предвиден в регионалната карта за държавна помощ за България, и с праговете и интензитетите за регионална помощ, установени в Регламент на Комисията (ЕО) № 800/2008, както и за докладване на помощта.

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ по всеки индивидуален проект (независимо от избраната комбинация от компоненти) **е до 2 000 000** (два милиона) **лева.**

По настоящата процедура няма изискване за минимален размер на безвъзмездната финансова помощ.

ВАЖНО: В съответствие с правилата за минимална помощ, определени в Регламент No 1998/2006, общият размер на всички получени минимални помощи, предоставени на всяко едно предприятие, не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро (391 166 лева), а за предприятия осъществяващи дейност в отрасъл „шосеен транспорт" - 100 000 евро (195 583 лева) за три последователни финансови години. Посоченото следва да бъде взето предвид от страна на кандидатите при определяне на допустимия максимален размер на безвъзмездната финансова помощ по Компонент 1 и Компонент 2 от настоящата процедура, **който не може да надхвърля левовата равностойност на 200 000 евро (391 166 лева) за кандидат за период от 3 последователни финансови години, а в случай, че кандидатът осъществява дейност в отрасъл „шосеен транспорт" този размер е 100 000 евро (195 583 лева).**

В случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), горните прагове се прилагат за всеки от участниците в дружеството поотделно на база натрупване с други минимални помощи, получени от съответния участник, участващ в дружеството-кандидат, като помощта с натрупване, както за съответния участник, така и за кандидата не трябва да надвишава левовата равностойност на 200 000 евро (391 166 лева) за период от 3 последователни финансови години, а в случай, че участникът осъществява дейност в отрасъл „шосеен транспорт" този размер е 100 000 евро (195 583 лева).

1.7. Компоненти на процедурата

Настоящата процедура за подбор на проекти е насочена към осигуряването на подкрепа за развитието на съществуващи или новосъздадени клъстери чрез изпълнението на дейности в рамките на следните допустими компоненти:

⇨ ***Компонент 1 „Изграждане и подкрепа на административното тяло на клъстера"-*** подкрепата по този компонент цели изграждането и развитието на административния и управленския капацитет на клъстера с оглед осигуряване на ефективна координация и управление на клъстерните дейности;

⇨ ***Компонент 2 „Проекти с кратък период на действие и бърз резултат и дейности за привличане на нови членове в клъстъра"*** - подкрепата по този компонент е насочена към развитие на пазарите, популяризиране на дейностите, продуктите и услугите на клъстера, привличане на нови членове, както и изграждане на транснационални връзки за установяване на сътрудничество с други клъстери.

⇨ ***Компонент 3 „Инвестиционен компонент"*** - подкрепата по този компонент цели стимулиране на инвестициите за разширяване на дейността на клъстера, диверсификация на продукцията и увеличаване на производителността с цел повишаване на конкурентоспособността на клъстера.

ВАЖНО: Кандидатите за безвъзмездна финансова помощ могат да представят проектни предложения, включващи различни комбинации от дейности по посочените три допустими компоненти в зависимост от потребностите за развитие на клъстера**, като включването на дейности по Компонент 1** „Изграждане и подкрепа на административното тяло на клъстера" **е задължително в случаите, когато клъстерът - кандидат няма създадено клъстерно управително тяло.**

Включването на дейности САМО по Компонент 3 „Инвестиционен компонент" е НЕДОПУСТИМО по настоящата процедура.

1.8. Общи правила за провеждане на процедурата за подбор на проекти

Безвъзмездната финансова помощ по настоящата процедура се предоставя чрез провеждане на ***процедура за подбор на проекти*** съгласно Постановление № 121 на МС от 31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз (ПМС № 121/31.05.2007 г. обн. ДВ, бр. 45/2007 г.). Процедура за подбор на проекти BG161PO003-2.4.01 "Подкрепа за развитието на клъстерите в България", ***е:***

1. С оглед на фазите за кандидатстване - **открита процедура**[3] съгласно чл. 12, ал. 1, т. 1 от ПМС № 121/31.05.2007 г.

[3] При открита процедура всеки кандидат представя проектно предложение, попълвайки съответния формуляр за кандидатстване, изготвен в съответствие с Насоките за кандидатстване. Проектните предложения се оценяват и

2. С оглед начина на подбор на проекти – **процедура на подбор на проекти, покриващи определени изисквания за качество**[4] съгласно чл. 12, ал. 4, т. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г.

3. С оглед на сроковете за кандидатстване – **процедура без определен срок за кандидатстване**[5] съгласно чл. 12, ал. 7, т. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г.

1.9. Партньорство и допустимост на партньорите

По настоящата процедура за подбор на проекти кандидатите участват **индивидуално**, а не съвместно с партньорски или други организации.

1.10. Брой предложения по процедурата

В периода от подаване на дадено проектно предложение по процедурата до получаване на уведомление за одобрение от страна на Договарящия орган, респективно за отхвърляне на проекта (в случай че проектното предложение не е одобрено за финансиране), кандидатът **НЕ МОЖЕ** да подава ново проектно предложение по процедурата. В случай че условието не бъде спазено, то всички проектни предложения, подадени от кандидата ще бъдат изключени от последваща оценка.

В случай че подадено проектно предложение не бъде одобрено за финансиране, след получаване на уведомлението от страна на Договарящия орган, кандидатът може да подаде ново проектно предложение.

Кандидатът може да подаде ново проектно предложение и след одобрението на финалния отчет за изпълнението на негов предходен проект, одобрен за финансиране по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Бенефициент може да получи не повече от една безвъзмездна финансова помощ за една и съща дейност[6].

на база тази оценка се одобряват тези, които ще получат безвъзмездна финансова помощ. Ръководителят на Договарящия орган издава Решение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и се сключват договори за безвъзмездна финансова помощ.

[4] Процедура за подбор на проекти, покриващи определени изисквания за качество е тази, при която проектните предложения се оценяват, като за финансиране се одобряват тези проектни предложения, чиято оценка е равна или надвишава предварително обявената по съответната процедура минимална приемлива оценка до покриване на общия размер на предварително определените и обявените финансови средства по съответната процедура.

[5] Процедура без определен срок за кандидатстване е тази, при която проектни предложения се подават, оценяват и одобряват за финансиране без ограничения във времето.

[6] „Дейност" е задача или група от задачи (действие или група от действия), които имат (водят до постигане на) конкретен резултат (резултат/продукт) и чрез които се реализира изпълнението на съответния проект.

2. ПРАВИЛА ЗА ДОПУСТИМОСТ ПО НАСТОЯЩАТА ПРОЦЕДУРА

По настоящата процедура за подбор на проекти се прилагат три групи критерии за допустимост, отнасящи се до:

- кандидатите, които могат да участват;
- проекти/дейности, за които се предоставя безвъзмездна финансова помощ;
- видове разходи, които са допустими при определяне на размера на безвъзмездната финансова помощ.

2.1. Допустимост на кандидатите

2.1.1. Общи критерии за допустимост на кандидатите

Допустими по настоящата процедура за подбор на проекти са само кандидати, които отговарят на следните общи критерии:

- Да са новосъздадени или вече съществуващи **клъстери под формата на обединения, които могат да включват:**

а) юридически лица или еднолични търговци, регистрирани съгласно Търговския закон или Закона за кооперациите;

б) юридически лица с нестопанска цел, регистрирани съгласно Закона за юридическите лица с нестопанска цел (обн. ДВ, бр. 81 от 06.10.2000 г., посл. изм и доп. ДВ, бр. 42 от 05.06.2009 г.);

в) български висши училища, получили последна валидна оценка при институционална акредитация не по-ниска от "добра" съгласно Глава десета от Закона за висшето образование (обн. ДВ. бр. 112 от 27.12.1995 г., посл. изм. ДВ. бр. 99 от 15.12.2009 г.);

г) професионални училища и професионални гимназии съгласно чл. 26 от Закона за народната просвета (обн. ДВ. бр. 86 от 18.10.1991 г., посл. изм и доп. бр. 74 от 15.09.2009г.);

д) Българска академия на науките и нейни институти и звена;

е) Селкостопанска академия и институти към нея;

ж) Експериментални лаборатории, изследователски институти по смисъла на чл. 60 от Закона за администрацията[7] (обн. ДВ, бр.130 от 05.11.1998 г., посл. изм. ДВ, бр. 24 от 26.03.2010 г.);

з) Научни организации по смисъла на параграф 1, т.1. от Допълнителните разпоредби на Закона за насърчаване на научните изследвания[8] (обн. ДВ, бр.92 от 17.10.2003 г., посл. изм. ДВ, бр. 82 от 16.10.2009 г.);

---

[7] Съгласно чл. 60 от Закона за администрацията „...Министерски съвет може да създава с постановление на свое подчинение или към министър експериментални лаборатории, изследователски институти...".

[8] По смисъла на параграф 1, т. 1 от Закона за насърчаване на научните изследвания „...научна организация е юридическо лице, което извършва научни изследвания в съответствие с действащото законодателство".

и) Общини и/или Областни администрации, **и**

- Да имат седалище в Република България, **и**
- Да са пряко отговорни за изпълнението на дейностите по проекта, а не да действат в качеството на посредник.

ВАЖНО: Допустими по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са обединения, създадени от посочените по-горе допустими юридически лица (както и еднолични търговци, регистрирани съгласно Търговския закон), с правна форма на сдружаване съгласно приложимото българско законодателство (Търговски закон, Закон за задълженията и договорите, Закон за юридическите лица с нестопанска цел и други приложими нормативни актове от българското законодателство). **Правната форма на сдружаване е по преценка на юридическите лица, участващи в обединението-кандидат и в съответствие с приложимото законодателство.**

За да удостоверят съответствието с този критерий за допустимост, към Формуляра за кандидатстване кандидатите следва да представят документ, удостоверяващ създаването на обединение - договор за дружество съгласно чл. 357 от ЗЗД, дружествен договор, устав или друг приложим учредителен документ, упоменаващ целите на създаденото обединение (клъстера), правата и задълженията на участниците във връзка с изпълнението на дейностите, предлагани по проекта, включително правата на собственост върху резултатите и ползите от проекта.

В случай, че обединението-кандидат е регистрирано по Закона за търговския регистър, и посочените обстоятелства са вписани в Търговския регистър, те ще бъдат проверявани по служебен път по реда на чл. 23, ал. 4 от Закона за търговския регистър.

2.1.2. Специфични критерии за допустимост на кандидатите

В допълнение на горепосочените общи критерии за допустимост, кандидатите по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ следва да отговарят *и на следните специфични критерии за допустимост*:

- **За да бъдат допустими за финансиране по Компонент 1 и Компонент 2** от настоящата процедура**, кандидатите следва да бъдат обединения - клъстери** в процес на създаване, новосъздадени или вече съществуващи клъстери, **които включват минимум 7 (седем) юридически лица или еднолични търговци, регистрирани съгласно Търговския закон или Закона за кооперациите**;

- **За да бъдат допустими за финансиране по Компонент 3, кандидатите следва да бъдат обединения - новосъздадени или вече съществуващи клъстери**, **които**

включват минимум 20 (двадесет) участници – юридически лица или еднолични търговци, изброени от буква „а" до буква „и" в т. 2.1.1, по-горе, **като минимум един от участниците е учебно заведение –** българско висше училище (буква „в" или буква „е", по горе), или професионално училище, или професионална гимназия (буква „г", по горе).

2.1.3. Общи критерии за недопустимост на кандидатите:

Потенциалните кандидати не могат да участват в процедурата за подбор на проекти и да получат безвъзмездна финансова помощ, ако:

а) са обявени в несъстоятелност или са обект на открито производство по несъстоятелност, ликвидация, тяхната дейност е поставена под съдебен надзор, са сключили споразумение с кредитори, са преустановили стопанска дейност, са обект на производство, свързано с такива въпроси или се намират в подобна процедура съгласно националните законови и подзаконови актове;

б) са осъдени за престъпление по служба с влязла в сила присъда;

в) признати са за виновни за тежки правонарушения при упражняване на професионална дейност, доказани с всякакви средства, които Договарящият орган може да обоснове;

г) не са изпълнили задължения, свързани с плащане на вноски за социално осигуряване или плащане на данъци по българското законодателство;

д) са осъдени с влязла в сила присъда за измама, корупция, участие в престъпна организация или всякаква друга незаконна дейност, накърняваща финансовите интереси на Общността.

е) вследствие на друга процедура за възлагане на обществена поръчка или отпускане на безвъзмездни средства, финансирани от бюджета на Общността, са били обявени в тежко нарушение поради неизпълнение на своите договорни задължения.

(ж) понастоящем им е наложено административно наказание за:

- умишлено предоставяне на документи с невярно съдържание при осигуряване на информацията, изискана от УО като условие за участие в настоящата процедура или за непредоставяне на тази информация;

- сериозно нарушение на техните задължения по договори, финансирани от бюджета на Общността.

з) са обект на конфликт на интереси по смисъла на чл. 52 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 относно Финансовия регламент, приложим за общия бюджет на Европейските общности, включително и:

i) които и/или при които член на управителен или контролен орган, както и временно изпълняващ такава длъжност, включително прокурист или търговски пълномощник, е

свързано лице[9] по смисъла на § 1, т. 1 от допълнителната разпоредба на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси с ръководителя на Управляващия орган/Договарящия орган;

ii) с които лице, на трудово или служебно правоотношение в Управляващия орган/Договарящия орган до една година от прекратяване на правоотношението е в трудов или друг договор за изпълнение на ръководни или контролни функции или в които такова лице е съдружник, притежава дялове или акции или е управител или член на орган на управление или контрол;

iii) ограниченията по т. ii се прилагат и за кандидатите, които са свързани с дружества, за които са налице обстоятелствата по предходната точка;

iv) е лице или се представлява от лице, което е на трудово или служебно правоотношение в Управляващия орган/Договарящия орган до една година от прекратяване на правоотношението;

v) конфликт на интереси е налице и когато лицето, предоставящо консултантски услуги на кандидата, попада в случаите по т. i – iv.

и) във връзка с кандидатстването за безвъзмездна помощ са представили невярна информация или не са представили изисквана информация;

(й) са опитали да получат или са получили поверителна информация по време на обявата за набиране на проектни предложения или оценката, както и ако са опитали да повлияят на оценителната комисия по време на оценка на сегашни или предишни търгове.

ВАЖНО: Изискванията по точки (б), (в), (д), (е), (ж) и (з) се отнасят **за всички лица, които са овластени да представляват обединението-кандидат**, **и са вписани в Търговския регистър, в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, или са определени като такива в учредителния акт**, когато тези обстоятелства не подлежат на вписване.

Кандидатите са длъжни да декларират, че не попадат в никоя от категориите, посочени в точки от (а) до (й), като попълнят Декларация по чл. 7, ал. 7, т. 1 от ПМС № 121/31.05.2007 г. - Приложение Г към Насоките за кандидатстване.

Моля обърнете внимание, че Декларацията по чл. 7, ал. 7, т. 1 от ПМС № 121/31.05.2007 г. следва да бъде попълнена и подписана на всяка страница от **всички лица, които са овластени да представляват обединението-кандидат (независимо от това дали го представляват заедно и/или поотделно и/или по друг начин)**, **и са вписани в Търговския регистър, в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, или са определени като такива в учредителния акт**, когато тези обстоятелства не подлежат на вписване.

В случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), посочените изисквания се прилагат за **всички лица, които са овластени да представляват организациите, участващи в дружеството**, и са

[9] „Свързани лица" са съпрузите или лицата, които се намират във фактическо съжителство, роднините по права линия, по съребрена линия - до четвърта степен включително, и роднините по сватовство - до втора степен включително, както и физически и юридически лица, с които лицето, заемащо публична длъжност, се намира в икономически или политически зависимости, които пораждат основателни съмнения в неговата безпристрастност и обективност.

вписани в Търговския регистър, или в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, или са определени като такива в учредителния акт, когато тези обстоятелства не подлежат на вписване. В съответствие с разпоредбите на чл. 7, ал. 4 от ПМС № 121/31.05.2007 г., изискванията по точки (а), (б), (в), (г), (д), (е), (ж), (и), (й) не се отнасят за организациите, участващи в дружество по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД, които са бюджетни предприятия съгласно § 1, т. 1 от Закона за счетоводството[10]. По тази причина, бюджетните предприятия, участващи в дружество по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД, което е кандидат по процедурата не попълват Декларация по чл. 7, ал. 7, т. 1 от ПМС № 121/31.05.2007г., а представят Декларация за липса на конфликт на интереси (Приложение Г1 към Насоките за кандидатстване). Декларацията за липса на конфликт на интереси следва да бъде попълнена и подписана на всяка страница от **всички лица, които са овластени да представляват съответното бюджетно предприятие** съгласно документа за създаване/учредителния акт.

Общи насоки за избягване на конфликт на интереси по смисъла на чл. 52 от Регламент № 1605/2002 и за спазване принципа на безпристрастност и независимост при управление на оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фонд на ЕС, приети от Съвета за управление на средствата от Европейски съюз (СУСЕС) на 05.02.2010 г. са приложени към Оперативното ръководство за изпълнение на проектите, разработено за целите на настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

2.1.4. Специфични критерии за недопустимост

1) Потенциалните кандидати **не могат** да участват в процедурата и да получат безвъзмездна финансова помощ в случай, че попадат в **забранителните режими** на **Регламент на Комисията (ЕО) № 800/2008 и Регламент (ЕО) № 1998/2006,** а именно:

- помощ в подкрепа на дейности от сектора на рибарството и аквакултурите, обхванатата от Регламент (ЕО) № 104/2000;
- помощ в подкрепа на дейности в първичното производство на селскостопански продукти[11];
- помощ в подкрепа на дейности, свързани с преработка[12] и търговия[13] на селскостопански продукти, в следните случаи:

[10] По смисъла на § 1, т. 1 от Закона за счетоводството „бюджетни предприятия са държавните и общинските органи, техните структурни единици и всички икономически обособени лица, прилагащи бюджети, бюджетни сметки, извънбюджетни сметки и фондове по смисъла на Закона за устройството на държавния бюджет и Закона за общинските бюджети, както и държавните фондове и институции по задължителното обществено, здравно и друго осигуряване, държавните висши училища, Българска академия на науките, Българската национална телевизия, Българското национално радио и други лица и структурни единици, чиито сметки и операции се включват от Министерството на финансите в консолидираната фискална програма".

11 **„селскостопански продукт"** означава:
а) продуктите, изброени в приложение I от Договора за създаване на ЕО (Приложение П към Насоките за кандидатстване), с изключение на продукти от рибарството и аквакултурите, обхванати от Регламент (ЕО) № 104/2000;
б) продуктите, попадащи под кодове по комбинирана номенклатура 4502, 4503 и 4504 (коркови продукти);
в) продуктите, предназначени за имитация или заместване на млякото и млечните продукти, посочени в Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета.

- когато размерът на помощта е определен въз основа на цената или количеството на такива продукти, закупени от първичните производители или пуснати на пазара от съответните предприятия, или
- когато условие за предоставянето на помощта е същата да бъде прехвърлена частично или изцяло на първичните производители;

- помощ в подкрепа на дейности във въгледобивния сектор съгласно Регламент на Съвета №1407/2002;
- регионална помощ в подкрепа на дейности в стоманодобивния сектор[14];
- регионална помощ в подкрепа на дейности в корабостроителния сектор;[15]

---

12 **„преработка на селскостопански продукти"** означава всяко обработване на селскостопански продукт, в резултат на което се получава продукт, който също е селскостопански, с изключение на дейностите, извършвани в стопанството, нужни за приготвяне на животински или растителен продукт за първа продажба.

13 **„търговия на селскостопански продукти"** означава съхранение или излагане с цел продажба, предлагане за продажба, доставка или всеки друг начин на пласиране на пазара, с изключение на първата продажба от първичния производител на търговците или преработвателите, и всяка дейност за подготовка на продукта за първа продажба; продажба от първичен производител на крайните потребители се счита за търгуване, ако се осъществява в отделно помещение, предназначено за тази цел.

14 **„стоманодобивен сектор"** означава всички дейности, свързани с производството на един или повече от следните продукти:
а) чугун на блокове и феросплави: чугун за производство на стомана, леярски чугун и друг чугун за производство на стомана, шпигелайзен (желязноманганови сплави) и високовъглеродни желязноманганови сплави, без да се включват други феросплави;
б) суровини и полуготови продукти от желязо, обикновена стомана или специална стомана: лята стомана, на блокове или не, включително блокове за коване на полуготови изделия: блуми, пръти и сляби; листове и листове покалаена ламарина; горещо валцувани коилси, с изключение на производство на лята стомана за леене от малки и средни леярни;
в) готови продукти след гореща обработка на желязо, обикновена стомана или специална стомана: релси, траверси, сглобяеми плоскости, единични плоскости, профили, тежки секции с дебелина 80 mm и по-голяма, валцувани плоскости, профили и секции с дебелина по-малко от 80 mm и плоскости по-тънки от 150 mm, тел, тръби с кръгло сечение и други профили, горещо валцувани вериги и ленти (включително ленти за тръби), плосковалцовани продукти и листове с дебелина 3 mm или повече, плосковалцовани продукти с универсално предназначение с дебелина 150 mm или повече, с изключение на тел и продукти от тел, полирани пръти и железни отливки;
г) готови продукти след студена обработка на желязо: покалаена ламарина, матова ламарина, черна ламарина, галванизирани или с други видове покритие листове ламарина, студено валцувани листове, електролитни листове, ленти за покалаена ламарина, студено валцувани плоскости, във форма на коилси или ленти;
д) тръби: всички безшевни стоманени тръби, запоени стоманени тръби с диаметър, превишаващ 406,4 mm.

15 (а) **"корабостроене"** означава изграждането в Общността на самоходни морски търговски плавателни съдове;
(б) "**кораборемонт"** означава ремонт или поправка в Общността на самоходни морски търговски плавателни съдове;
(в) **"преобразуване на кораби"** означава преобразуване на самоходни търговски плавателни съдове не по-малки от 1 000 бруто тона, при условие, че дейностите по преобразуването налагат радикални промени в товарния план, корпуса, двигателната система или пътническите отделения;
(г) "**самоходни търговски плавателни съдове"** означава:
(i) съдове не по-малки от 100 бруто тона, използвани за транспортиране на пътници и/или стоки;
(ii) съдове не по-малки от 100 бруто тона за извършване на специални услуги (например съдове за драгиране и ледоразбивачи);
(iii) влекачи не по-малки от 365 kW;
(iv) риболовни кораби не по-малки от 100 бруто тона по отношение на експортните кредити и помощта за развитие, ако в съответствие със Споразумението на ОИСР от 1998 г. и с неговите Насоки за официално

- регионална помощ в подкрепа на дейности в сектора за производство на синтетични влакна[16];
- помощи за предприятия – обект на неизпълнено разпореждане за възстановяване вследствие на предходно решение на Комисията, с което дадена помощ се обявява за незаконосъобразна и несъвместима с общия пазар;
- помощи за придобиване на товарни автомобили, предоставяни на предприятия, които осъществяват сухопътни превози на товари за други лица или срещу възнаграждение;
- помощи за дейности, свързани с износ за трети страни или други държави членки, а именно помощи, които са пряко свързани с изнасените количества, с изграждането и функционирането на дистрибуторски мрежи или с други текущи разходи във връзка с износа;
- помощите са поставени в зависимост от използването на местни вместо вносни стоки;
- помощи на предприятия в затруднение[17].

2) **С оглед избягване на припокриването на интервенциите между ОП „Конкурентоспособност" и Програмата за развитие на селските райони 2007-2013 г.**, подкрепа по настоящата процедура за подбор на проекти не могат да получават:

- Микропредприятия по смисъла на чл. 3-4 от Закона за малките и средните предприятия, които имат седалище или клон със седалище на територията на община, посочена в Приложение № 2 към Наредба № 29/2008 г., издадена от министъра на земеделието и храните и/или заявили за подпомагане дейности по проекти, които се осъществяват в община на територията на селските райони в Република България - Приложение № 2 към Наредба № 29/2008 г. (Приложение Р към Насоките за кандидатстване).
- Микропредприятия - за преработка и/или маркетинг на горски продукти.

подпомагане на експортните кредити и неговото и Секторно споразумение за експортното кредитиране на кораби, или което и да е споразумение, изменящо или отменящо всяко от тях, както и в съответствие с нормите на Общността, регулиращи държавните помощи в областта на риболова и сектора на аквакултурите;
(v) незавършените корпуси на корабите, посочени в точки от (i) до (iv), които са на вода и са подвижни.

16 „сектор за производство на синтетични влакна" означава:
а) екструдиране/текстуриране на всички основни видове влакна и прежди на база полиестер, полиамид, акрил или пропилен независимо от предназначението им, или
б) полимеризация (включително поликондензация), когато е интегрирана в процеса на екструдиране предвид използваното оборудване, или
в) всички спомагателни процеси, които са свързани с едновременното инсталиране на мощности за екструдиране/текстуриране от потенциалния получател или от друго дружество, принадлежащо към същата група, и които при конкретния вид стопанска дейност обикновено са интегрирани в тези мощности предвид използваното оборудване.

[17] **„предприятие в затруднение"** е това предприятие, при което: а) първоначално регистрираният капитал е намалял с повече от половината и повече от една четвърт от този капитал е бил загубен през предходните дванадесет месеца; б) предприятието е дружество с неограничена отговорност, чийто капитал, както е записан в баланса на предприятието, е намалял с повече от половината и повече от една четвърт от този капитал е бил загубен през предходните дванадесет месеца; в) отговаря на критериите по националното законодателство, за да бъде обект на процедури по обявяване в несъстоятелност. В случаите, когато кандидатът е микро, малко или средно предприятие, което е регистрирано от по-малко от три години, не се счита за предприятие в затруднение за този период, освен ако не отговаря на условията, определени в буква в).

- Предприятия, извършващи основната си икономическа дейност или кандидатстващи за финансиране на дейности, които съгласно КИД 2008 (Приложение С към Насоките за кандидатстване) попадат в Сектор С - код на икономическа дейност 10 „Производство на хранителни продукти" и код 11 „Производство на напитки":
  - 10.1 „Производство и преработка на месо; производство на месни продукти, без готови ястия";
  - 10.2. „Преработка и консервиране на риба и други водни животни, без готови ястия";
  - 10.3 „Преработка и консервиране на плодове и зеленчуци, без готови ястия";
  - 10.4. „Производство на растителни и животински масла и мазнини";
  - 10.5. „Производство на мляко и млечни продукти";
  - 10.6 „Производство на мелничарски продукти, нишесте и нишестени продукти";
  - 10.81. „Производство на захар";
  - 10.83 „Преработка на кафе и чай";
  - 10.9 „Производство на готови храни за животни";
  - 11.01. „Производство на спиртни напитки";
  - 11.02. „Производство на вина от грозде";
  - 11.03. „Производство на други ферментирали напитки";
  - 11.04. „Производство на други недестилирани алкохолни напитки";
  - 11.05. „Производство на пиво";
  - 11.06. „Производство на малц".

ВАЖНО: За да удостоверят, че не осъществяват основната си икономическа дейност в горепосочените сектори/кодове, кандидатите по процедурата следва да представят към проектните предложения Удостоверение за код на основната икономическа дейност, издадено от Националния статистически институт, а в случай, че кандидатът е регистриран по Закона за търговския регистър и кодът на основната му икономическа дейност е вписан в търговския регистър, това обстоятелство ще се проверява служебно съгласно чл. 23, ал. 4 от Закона за търговския регистър.

В случай, че кандидатът е дружество по смисъла на чл.357-364 от ЗЗД, Удостоверение за код на основната икономическа дейност, издадено от Националния статистически институт следва да бъде представено от всички организации, участващи в дружеството (в случай че за тях е приложим код на основна икономическа дейност). В случай, че организацията, участваща в дружеството-кандидат по смисъла на чл.357-364 от ЗЗД е регистриран/а по Закона за търговския регистър, и кодът на основната икономическа дейност е вписан в търговския регистър, това обстоятелство ще се проверява служебно съгласно чл. 23, ал. 4 от Закона за търговския регистър.

Моля, имайте предвид, че Националната класификация на икономическите дейности - **НКИД-2003**, приета със Заповед № РД-07-242/13.12.2002 на председателя на Националния

статистически институт **е изменена** със Заповед № РД 07-317/29.11.2007 г. на Председателя на Националния статистически институт **за утвърждаване на класификация КИД-2008** – Приложение С към Насоките за кандидатстване.

КИД-2008 съдържа **Кодова таблица на преход между НКИД-2003 и актуализираната КИД-2008,** която кандидатите следва да използват при определяне на допустимостта съгласно посочения критерий.

2.2. Допустимост на проектите/дейностите

1) Продължителност: Продължителността на всеки проект не следва да надвишава **24 /двадесет и четири/ месеца,** считано от датата на влизане в сила на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

2) Проектите по настоящата процедура трябва да отговарят на следните общи условия за допустимост:

а) резултатите от изпълнението на дейностите по проектите да се реализират само на територията на Република България;

б) да включват задължително дейности по Компонент 1 „Изграждане и подкрепа на административното тяло на клъстера", в случаите когато клъстерът - кандидат няма създадено клъстерно управително тяло;

в) в случай, че проектът включва дейности по Компонент 3 „Инвестиционен компонент", то те трябва задължително да са в съответствие с инвестиционната стратегия или с общата стратегия за развитие на клъстера, приложена към проектното предложение.

г) в случай, че проектът включва дейности по Компонент 3 „Инвестиционен компонент", то те трябва да имат за свой основен предмет:

⇨ Разширяване на дейността на клъстера и/или

⇨ Диверсификация на продукцията на клъстера чрез добавяне на нови допълнителни продукти или услуги и/или

⇨ Фундаментална промяна на цялостния производствен процес в клъстера.

д) да не се предвижда реализацията им в партньорство с други предприятия/организации;

е) да отговарят на всички изисквания, посочени в настоящите Насоки за кандидатстване;

ж) да бъдат съфинансирани от страна на кандидата;

з) в случаите когато обединението-кандидат е голямо предприятие[18] и проектът включва дейности по Компонент 3 „Инвестиционен компонент", допустими за финансиране са само

[18] Предприятие, което не покрива изискванията за микро, малко или средно предприятие по смисъла на чл. 3 и чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия.

проекти, които обосновават стимулиращия ефект на безвъзмездната финансова помощ[19], както следва:

⇨ проектът не би бил осъществен на територията на Република България при липсата на помощ, **и**

⇨ налице е съществено увеличаване на размера на проекта/дейността в резултат на помощта, **и/или** съществено увеличаване на обхвата на проекта/дейността в резултат на помощта, **и/или** съществено увеличаване на общата сума, изразходвана от получателя за проекта/дейността в резултат на помощта, **и/или** съществено увеличаване на скоростта на изпълнение на съответния проект/дейност.

ВАЖНО: Кандидатите **нямат право да подават проектни предложения по процедурата, включващи само дейности по Компонент 3 „Инвестиционен компонент".**

ВАЖНО: Кандидатите нямат право да подават проектни предложения по процедурата за вече реализирани дейности или такива, в процес на изпълнение - финансирани от други източници с публичен характер.

3) Видове проекти/допустими дейности:

Допустими по настоящата процедура са проекти, включващи дейности по следните 3 (три) допустими компоненти:

По Компонент 1 „Изграждане и подкрепа на административното тяло на клъстера" допустими са следните дейности:

⇨ Създаване и ресурсно обезпечаване на дейността на административното тяло на клъстера (за управление и координация на клъстерните дейности) – осигуряване на необходимия персонал за управление и координация на клъстерните дейности на административното тяло; ресурсно обезпечаване на административното тяло на клъстера – осигуряване на необходимите режийни за работните помещения и консумативи за административното тяло на клъстера;

⇨ Дейности за повишаване на капацитета за управление и координация на клъстера – участия в семинари, тренинги, конференции, информационни събития, обмен на опит, добри практики и други за управителното и административното тяло на клъстера.

Важно: С оглед избягване на припокриването на интервенциите между ОП „Конкурентоспособност" и ОП „Развитие на човешките ресурси", по Компонент 1 от настоящата процедура са недопустими дейности за провеждане на обучения на заети лица, финансирани по ОП „Развитие на човешките ресурси".

[19] В съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора.

Други допустими дейности, свързани с изпълнението на проектите по настоящата процедура:

⇨ Консултантски услуги за изготвяне на проектното предложение по настоящата процедура - до 5% от общите допустими разходи по проекта, но не повече от 10 000 лева;

⇨ Визуализация на проекта – не повече от 5 000 лева;

⇨ Одит на проекта - не повече от 20 000 лева.

Важно: В случаите на подаване на ново проектно предложение, при наличие на предходен изпълнен проект по настоящата процедура, безвъзмездна помощ по Компонент 1 може да бъде получена само, когато дейностите по този компонент в предишния изпълнен проект са били изпълнени за срок по - малък от 2 (две) години. Дейностите по Компонент 1, предложени в следващ проект на кандидата са допустими само ако срока за тяхното изпълнение обхваща периода, оставащ до максималната продължителност от 2 години със съответстващият за съответната година интензитет. Ограничението не се прилага за консултантските услуги за изготвяне на проектното предложение по настоящата процедура, както и за дейностите за визуализация и одит.

По Компонент 2 „Проекти с кратък период на действие и бърз резултат, и дейности за привличане на нови членове в клъстера", допустимите дейности включват:

⇨ Дейности, насочени към подпомагане развитието на клъстера и привличане на нови членове:

- Организиране и провеждане на събития за представяне на клъстера, насочени към разширяване и развитие на дейността му, както и към привличане на нови клиенти и нови членове на клъстера;

- Създаване на интернет страница и интранет мрежа за нуждите на клъстера и изграждане на информационна база данни и др.

⇨ Дейности за насърчаване на клъстерния маркетинг и разширяване на членството на клъстера:

- Извършване на маркетингови проучвания, анализ на целевите пазари в страната и в чужбина, разработване на маркетингова стратегия, инвестиционна стратегия, обща стратегия за развитие на клъстера, в случай, че клъстерът няма разработени такива;
- Популяризиране на името (марката) на клъстера – разработване и отпечатване на брошури и информационни материали за представяне на дейността на клъстера;
- Участие на клъстера в национални и международни изложения и панаири;

- Дейности, насочени към свързване в мрежа на членовете на клъстера, включително изграждане на транснационални клъстерни връзки за насърчаване на сътрудничеството с други клъстери.

⇨ Други маркетингови дейности, дейности за привличане на нови членове и др., които са включени в маркетинговата стратегия и/или в общата стратегия за развитие на клъстера.

Важно: Посочените допустими дейности по Компонент 2 са примерни, като кандидатите могат да предложат и други проекти с кратък период на действие и бърз резултат, включващи маркетингови дейности, дейности за привличане на нови членове и др., които са включени в маркетинговата стратегия и/или в общата стратегия за развитие на клъстера в случай, че такава е приложена към проектното предложение.

Важно: Проектите по Компонент 2 ще се считат за „проекти с кратък период на действие и бърз резултат", в случай че същите бъдат изпълнени в срок до 4 месеца от сключване на договора/договорите с изпълнителя/изпълнителите на предвидените дейности по реда на ПМС № 55/2007 г.

По Компонент 3 „Инвестиционен компонент" допустимите дейности включват:

⇨ Придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) за общи клъстерни дейности - закупуване на оборудване за зали за обучения, тренировъчни центрове, изпитателни лаборатории, производствени центрове и други, в които ресурсите ще са от полза за всички клъстерни членове и се управляват[20] от клъстерната организация;

⇨ Придобиване на дълготрайни нематериални активи (ДНА) за общи клъстерни дейности – специализирани софтуерни приложения, права по патенти, лицензи, „ноу-хау" и др., представляващи дълготрайни нематериални активи;

⇨ Извършване на строително-монтажни работи (СМР) за подобряване на функционалните характеристики на съществуващи сгради и помещения[21] - собственост на клъстера или на член на клъстера, когато това е непосредствено свързано и необходимо за въвеждане в експлоатация на дълготрайните материални активи, посочени по-горе.

[20] Изпитвателните лаборатории не следва да бъдат организационно и финансово свързани с лицата, които ползват услугите на съответната лаборатория.

[21] В случаите, когато по проекта се предвижда изпълнението на строително-монтажни работи (СМР) по Компонент 3 на процедурата, кандидатите следва задължително да приложат към проектните предложения снимки, които показват настоящото състояние на сградата/ите и помещението/ята - обект на СМР, като броя на снимките е по преценка на кандидатите.

Важно: **За да бъдат допустими предложените дейности по Компонент 3 „Инвестиционен компонент", то те трябва задължително да са в съответствие с инвестиционната стратегия и/или с общата стратегия за развитие на клъстера, приложена към проектното предложение**.

В случай че клъстерът няма разработена/и и приложена инвестиционна и/или обща стратегия за развитие, то в този случай кандидатите нямат право да включват в проектното си предложение дейности по Компонент 3, като по Компонент 2 са допустими дейностите за разработване на такива стратегии.

Недопустими по процедурата са следните видове дейности/проекти:

- дейности, чието изпълнение е стартирало преди влизането в сила на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по настоящата процедура, с изключение на дейностите, свързани с предоставянето на консултантски услуги за изготвяне на проектното предложение по процедурата;
- дейности, които вече са финансирани от други източници;
- закупуване на оборудване втора употреба;
- закупуване на дълготрайни материални и нематериални активи, които не са предназначени за изпълнението на общи клъстерни дейности;
- закупуване и/или доставка на ресурси за производство, имащи характер на стоково-материални запаси (суровини, материали и/или полуобработени компоненти);
- общи консултантски услуги – например счетоводни услуги, юридически услуги, посреднически услуги и други свързани с обичайни дейности на членовете на клъстера;
- закупуване или наемане на транспортни средства[22] и съоръжения;

[22] За целите на настоящата процедура, понятието **„транспортни средства"** включва следните дефиниции:
- *Съгласно Закона за движението по пътищата:*
1. "Пътно превозно средство" е съоръжение, придвижвано по пътя на колела и използвано за превозване на хора и/или товари. Към пътните превозни средства се приравняват трамваите и самоходните машини, когато се придвижват по пътищата.
2. "Моторно превозно средство" е пътно превозно средство, снабдено с двигател за придвижване, с изключение на релсовите превозни средства.
3. "Самоходна машина" е съоръжение или машина, предназначена за извършване на специфични дейности и движеща се или придвижвана по пътищата само по изключение. Такива са: електрокарите, мотокарите, тракторите, тракторните ремаркета и друга самоходна земеделска и горска техника. Самоходната машина е малогабаритна, когато е с теглително усилие до 200 кг, максималната й скорост на движение е до 25 км/час, колеята - до 900 мм, и масата без товар - до 900 кг.
Съгласно Закона за гражданското въздухоплаване:
1. "Въздухоплавателно средство" е всяко средство, което може да получи поддържане в атмосферата за сметка на реакцията на въздуха, освен реакцията на въздуха от земната повърхност.
- *Съгласно Закона за железопътния транспорт:*
1. „Влак" е подреден и скачен състав от вагони с един или повече локомотиви в работно състояние, снабден със сигнали и влакови документи. Локомотиви, мотрисни влакове, мотриси, моторни дрезини и други моторни возила, несваляеми от пътя, отправени на междугарие, се смятат за влакове.

ВАЖНО: Във връзка със спазването на принципа за недопускане под никаква форма на реализиране на печалба от дейностите по проекта, всички натрупани лихви по банкови сметки или други приходи, генерирани по време на изпълнението на проекта, подлежат на възстановяване на Договарящия орган[23].

2.3. Допустимост на разходите

При предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по настоящата процедура ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи", детайлно описани по-долу. Бюджетът представлява предварителна оценка на очакваните разходи и трябва точно да отговаря на стойността, посочена в проекта. Бюджетът представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на допустимите разходи. Допустимите разходи трябва да се базират на реални единични цени, а не да бъдат посочвани като обща сума.

По време на оценката на проектните предложения е възможно да бъдат установени обстоятелства, които да налагат промяна в бюджета. Тези обстоятелства могат да наложат изискването на допълнителни разяснения и информация от страна на Оценителната комисия, както и намаляване на бюджета.

Възможните изменения на бюджета **не могат** да доведат до увеличаване на сумата на исканата безвъзмездна помощ по настоящата процедура, нито до увеличаване на процента на съфинансиране от ОП „Конкурентоспособност" .

Условия за допустимост на разходите

За да бъдат допустими, разходите по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ **трябва да отговарят на следните условия:**

1. Да са необходими за изпълнението на проекта и да отговарят на принципите за добро финансово управление - икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства.

- Съгласно Закона за морските пространства, вътрешните водни пътища и пристанищата на Република България:

1. **„**Яхта**"** е кораб, използван за туризъм, спорт, спортен риболов или развлечение.

2. „Кораб" е всяко самоходно или несамоходно плавателно съоръжение от какъвто и да е тип, включително съдове на подводни криле, на въздушна възглавница, подводници, плаващи средства и неподвижни или плаващи платформи, предназначени за плаване по море и/или река, независимо от знамето, под което плава, и което се използва за извършване на една или няколко от следните дейности: превоз на товари, превоз на пътници и багажи; влачене на плавателни съоръжения; извършване на морски услуги и други помощни операции; риболов; експлоатация на други морски богатства, както и други дейности.

[23] Под „печалба" се разбира надвишението на общите приходи над разходите по съответния проект в момента на предявяване на искане за окончателно плащане по предоставената за проекта безвъзмездна помощ. Допълнително, съгласно чл. 11, ал. 1 от ПМС № 236/27.09.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007 - 2013 г. (обн. ДВ. бр.80/5.10.2007 г.): **„**(.....) **под „приход" се разбират всички доходи от проекта** през периода на неговото изпълнение, получени от продажби, ренти, услуги, събирания/такси, лихви **върху предоставени аванси по сключени договори** или други еквивалентни приходи".

С оглед определяне на реалистичността на предвидените разходи за закупуване на активи и извършване на строително-монтажни работи, кандидатът следва да приложи към формуляра за кандидатстване поне ***две оферти за активи*** (дълготрайни материални активи и дълготрайни нематериални активи), както ***и*** *поне* ***две количествено-стойностни сметки (КСС) за предвижданите СМР***. Представянето на една оферта се допуска само в случаите, когато предвиденият за закупуване актив/и може да бъде доставен само от един производител/доставчик, което следва да бъде надлежно обосновано от кандидата в раздел II, т. 5.3.1 от Формуляра за кандидатстване.

Представените оферти/количествено-стойностни сметки са само индикативни и служат за оценка на реалистичността на заложените в Бюджета на проектното предложение разходи за съответните активи/СМР. По тази причина, в раздел II, т. 5.3.2 от Формуляра за кандидатстване, кандидатите **следва да посочат САМО минимални технически и функционални характеристики на предвидените за закупуване дълготрайни материални и нематериални активи**, без да указват марки, модели и други конкретни технически спецификации, които насочват към определени производители, марки и модели.

Оценката на допустимостта на разходите за дълготрайни материални и нематериални активи, посочени в Бюджета на проектните предложения ще бъде извършвана и в съответствие с разпоредбите на Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО), т.е. съгласно стойностните прагове на същественост за дълготрайните материални и нематериални активи, определени в ЗКПО или в счетоводната политика на кандидата.

2. Всички разходи трябва да бъдат извършени **след датата на влизане в сила на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и до изтичане на срока за изпълнение на проекта,** с изключение на разходите за консултантски услуги за изготвяне на проектното предложение по процедурата и приноса в натура. Разходите за консултантски услуги за изготвяне на проектното предложение трябва да бъдат извършени преди датата на подаване на проекта и след датата на обявяване на настоящата процедура.

3. Да са действително платени (**т.е. да е платена цялата стойност на представените фактури или други първични счетоводни документи, включително стойността на Данък добавена стойност (ДДС)),** по банков път или в брой, не по-късно от датата на подаване на междинния/финалния отчет по проекта от страна на бенефициента. ***Разходи, подкрепени с протоколи за прихващане, не се считат за допустими.***

4. Да са отразени в счетоводната и данъчната документация на бенефициента/ изпълнителя.

5. Да могат да се установят и проверят, да бъдат подкрепени от оригинални разходо-оправдателни документи.

Бюджетът трябва да отразява както допустимите, така и допълнителните разходи, които са свързани с изпълнението на проекта, но не са допустими за финансиране. По настоящата процедура за допълнителни, но недопустими разходи се считат САМО разходите за възстановим ДДС във връзка с изпълнението на проекта. Тези разходи следва да се посочват

в Работен лист 3 „Допълнителни разходи, свързани с изпълнението на проекта" на Бюджета (Приложение Б към Насоките за кандидатстване). Недопустимите разходи за възстановим ДДС няма да се считат за собствено съфинансиране от страна на бенефициента.

ВАЖНО: При избора на изпълнител на услугата по изготвяне на проектното предложение по настоящата процедура, независимо от стойността на разходите за консултантски услуги по изготвяне на проектните предложения по процедурата, **кандидатите са длъжни да съберат не по-малко от 3 оферти,** които съдържат техническо и финансово предложение, с оглед спазване на принципите за добро финансово управление, като се съобразят и с допълнителните указания, представени в Глава III от Оперативното ръководство за изпълнение на проектите, разработено за целите на настоящата процедура. Договорът с избрания изпълнител на консултантските услуги по изготвяне на проектното предложение следва да бъде сключен преди датата на подаване на проектното предложение по процедурата и след датата на обявяване на настоящата процедура за подбор на проекти. Дейностите за консултантски услуги трябва да бъдат извършени в периода след обявяване на настоящата процедура до подаване на проектното предложение. Разходите за посочените дейности трябва да бъдат удостоверени с разходооправдателен документ, издаден в посочения период.

Документацията, описана по-горе, следва да бъде приложена към искането за междинно/окончателно плащане.

Неспазването на посочените изисквания ще бъде основание за непризнаване на разходите, извършени от страна на кандидатите за консултантски услуги по изготвяне на проектните предложения по процедурата.

Извършените разходи за консултантски услуги за изготвяне на проектното предложение по настоящата процедура ще бъдат възстановени само ако с кандидата бъде сключен договор за безвъзмездна помощ, при условие, че същите отговарят на останалите изисквания, посочени в настоящите Насоки за кандидатстване.

2.3.1. Допустими разходи

2.3.1.1 Общи допустими разходи

Допустимите разходи не трябва да противоречат на правилата, описани в Регламент (ЕО) №1080/2006 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1783/1999, Регламент (ЕО) №1083/2006 на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999, Постановление № 62 от 21.03.2007г. на МС за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, за

финансовата рамка 2007 - 2013г. и на Постановление № 236 от 27.09.2007 г. на МС за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007 – 2013 г.

2.3.1.2 Специфични допустими разходи по процедурата

Специфични допустими разходи по Компонент 1 „Изграждане и подкрепа на административното тяло на клъстера":

⇨ Разходи за възнаграждения, включително за здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя за персонала на административното тяло на клъстера, изплатени въз основа на трудов договор, като са допустими разходите за 4-ма служители, наети на пълен работен ден (8 работни часа). Допустими са разходите за възнаграждения, включително за здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя за по-голям брой служители, наети на трудов договор на непълен работен ден, като общият брой работни часове за 1 работен ден не трябва да надвишава 32 работни часа (т.е. общият брой работни часове за 1 работен ден за 4-ма служители, наети на пълен работен ден), като в този случай размерът на възнагражденията следва да бъде определен пропорционално съобразно възнагражденията на служителите, наети на пълен работен ден.

Важно: В случай, че в Бюджета (Приложение Б) са включени разходи за възнаграждения, включително за здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя за персонала на административното тяло на клъстера, **в Раздел II, т. 5.1 от Формуляра за кандидатстване, кандитите следва задължително да включат информация за изискванията по отношение на образование, квалификация, професионален опит** и **функции (отговорности и задължения) на служителите, ангажирани с управлението и координацията на клъстера.**

В случай, че кандидатът има създадено административно тяло на клъстера, разходи за възнаграждения по Компонент 1 ще се признават само за новоназначени служители, като тези разходи не следва да превишават възнагражденията на заварените служители, осъществяващи същите функции и дейности в клъстера.

Създадените нови работни места по проекта следва да бъдат заети за срок от 3 години след приключване на проекта. При неизпълнение на това изискване бенефициентът дължи възстановяване на изплатените по проекта средства за съответните работни места със съответната законна лихва. Не се дължи възстановяване на средствата в случай, че на мястото на лицето, на което е прекратена заетостта без значение от основанието, е наето друго лице.

⇨ Разходи за ресурсно обезпечаване на управителното и административно тяло на клъстера – режийни разходи и разходи за консумативи за работните помещения на административното тяло на клъстера (разходи за електричество, отопление, вода, телефон,

факс, интернет достъп, консумативи-офис материали за работните помещения на административното тяло на клъстера);

⇨ Разходи за участия в семинари, тренинги, конференции, информационни събития, обмен на опит, добри практики и други за управителното и административно тяло на клъстера – разходи за такси за участие в посочените събития и разходи за командировки (пътни, дневни и квартирни) във връзка с участия в подобни събития.

Важно: **С оглед избягване на припокриването на интервенциите между ОП „Конкурентоспособност" и ОП „Развитие на развитие на човешките ресурси", по Компонент 1 от настоящата процедура са недопустими разходите за участия в семинари, тренинги, конференции, информационни събития, обмен на опит, добри практики и други на заети лица, които са финансирани по ОП „Развитие на човешките ресурси".**

Разходите за командировки (пътни, дневни и квартирни) в страната и в чужбина са допустими до размера, определен с Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г., посл. изм., бр. 2 от 8.01.2008 г.), съответно в Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г., посл. изм., бр. 10 от 6.02.2009 г.).

Други допустими разходи, свързани с изпълнението на проектите по настоящата процедура:

⇨ Разходи за консултантски услуги за изготвяне на проектното предложение по настоящата процедура - до 5% от общите допустими разходи по проекта, но не повече от 10 000 лева;

⇨ Разходи за визуализация на проекта – не повече от 5 000 лева;

⇨ Разходи за одит на проекта (извършен от регистриран одитор) - не повече от 20 000 лева.

Разходите за визуализация са допустими в съответствие с чл. 6 от Общите условия към финансираните по Оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г. договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (Приложение И 1 към Насоките за кандидатстване).

Разходите за одит на проекта са допустими във връзка с ангажиментите на бенефициентите, посочени в чл. 13.6 от Общите условия към финансираните по Оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г., съгласно които доклад за външен одит на счетоводната документация по проекта, извършен от регистриран одитор следва да бъде приложен към искането за окончателно плащане по проекта. Одиторът проверява дали декларираните от бенефициента разходи са действително извършени и платени, точни и допустими в съответствие с договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

Специфични допустими разходи по Компонент 2 „Проекти с кратък период на действие и бърз резултат, и дейности за привличане на нови членове в клъстера":

⇨ Разходи за организиране и провеждане на събития за представяне на клъстера и на клъстерни мрежови събития (включително семинари, конференции, тренинги), насочени към разширяване и развитие на дейността на клъстера, както и към привличане на нови клиенти и нови членове на клъстера и създаване на мрежи между членовете на клъстера;

⇨ Разходи за създаване на интернет страница и интранет мрежа за нуждите на клъстера, за изграждане на информационна база данни и др.;

⇨ Разходи за командировки (пътни, дневни и квартирни) на персонала от управителното и административното тяло на клъстера (максимум до 4 човека на събитие) с цел изграждане на транснационални клъстерни връзки и установяване на сътрудничеството с други клъстери, включително в други страни;

⇨ Разходи за участие в национални и международни изложения и панаири – разходи за такси, наем на изложбена площ, транспортиране на експонати, пътни разноски за персонала от управителното и административното тяло на клъстера (максимум до 4 човека на събитие) във връзка с участия в международни панаири и изложения;

⇨ Разходи за услуги, свързани с извършване на маркетингови проучвания, анализ на целевите пазари в страната и в чужбина, разработване на маркетингова стратегия, инвестиционна стратегия, обща стратегия за развитие на клъстера, в случай че клъстерът няма разработени такива;

⇨ Разходи за популяризиране името (марката) на клъстера – например: изготвяне и отпечатване на брошури и информационни материали за клъстера и дейностите му, с цел популяризиране на клъстерите пред бъдещите членове, както и пред външни клиенти и пазари, и др.

⇨ Разходи за други маркетингови дейности, дейности за привличане на нови членове, създаване на клъстерни мрежи и др., които са включени в маркетинговата стратегия или в общата стратегия за развитие на клъстера, в случай че такава е приложена към проектното предложение, които са с бърз резултат и кратък срок на действие. За да бъдат допустими разходите за подобни дейности, те трябва задължително да съответстват на изискванията на Постановление № 236 от 27.09.2007 г. на МС за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007 – 2013 г.

Разходите за командировки (пътни, дневни и квартирни) в страната и в чужбина са допустими до размера, определен с Наредбата за командировките в страната, приета с Постановление № 72 на Министерския съвет от 1986 г. (обн., ДВ, бр. 11 от 1987 г., посл. изм., бр. 2 от 8.01.2008 г.), съответно в Наредбата за служебните командировки и специализации в чужбина, приета с Постановление № 115 на Министерския съвет от 2004 г. (обн., ДВ, бр. 50 от 2004 г., посл. изм., бр. 10 от 6.02.2009 г.).

Специфични допустими разходи по Компонент 3 „Инвестиционен компонент":

⇨ Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА) за общи клъстерни дейности – разходи за закупуване и въвеждане в експлоатация[24] на дълготрайни материални активи за общи клъстерни дейности - закупуване на оборудване за зали за обучения, тренировъчни центрове, изпитателни лаборатории, производствени центрове и други, в които ресурсите ще са от полза за всички клъстерни членове и се управляват от клъстерната организация;

⇨ Разходи за придобиване на дълготрайни нематериални активи (ДНА) за общи клъстерни дейности - разходи за закупуване и въвеждане в експлоатация на дълготрайни нематериални активи – специализирани софтуерни приложения, включително софтуерни системи за управление на клъстера, права върху патенти, лицензи, „ноу-хау" и др., представляващи дълготрайни нематериални активи;

В случай че обединението – кандидат е голямо предприятие (предприятие, което не покрива изискванията за микро, малко или средно предприятие по смисъла на чл. 3 и чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия)**, разходите за придобиване на дълготрайни нематериални активи могат да бъдат в размер до 50% от общите допустими разходи по Компонент 3 „Инвестиционен компонент"[25].**

⇨ Разходи за подобряване на функционалните характеристики на съществуващи сгради и помещения – собственост на клъстера или на член на клъстера чрез извършване на строително монтажни работи (СМР), когато това е непосредствено свързано и необходимо за въвеждане в експлоатация на дълготрайните материални активи, посочени по-горе – **не повече от 20 % от общите допустими разходи по Компонент 3.**

Дълготрайните материални и нематериални активи, придобити със средства по проекта, следва да се използват изключително в предприятието-получател на помощта, да се разглеждат като амортизируеми активи, да са закупени от трети лица при пазарни условия, да бъдат включени в активите на бенефициента и да останат в предприятието и региона-получател на регионалната помощ за срок от минимум 3 (три) години, а в случаите, когато бенефициентът е голямо предприятие – за срок от минимум 5 (пет) години.

Допустимо е финансиране на разходите за придобиване на дълготрайни материални и нематериални активи под формата на **краткосрочен финансов лизинг**, където бенефициентът се явява лизингополучател, съгласно условията, посочени в чл. 10, ал. 3 от Постановление 236/27.09.2007 г. на МС за приемане на детайлни правила за допустимост на

[24] Разходите за въвеждане в експлоатация - доставка, монтиране и първоначално изпитване следва да бъдат включени в общата стойност на дълготрайните материални и нематериални активи, посочени в бюджета на проектното предложение.

[25] В съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора.

разходите по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007 – 2013 г. Лизинговата процедура следва да приключи в рамките на изпълнение на проекта. Бенефициентът може да придобие собствеността върху даден актив или чрез договор за краткосрочен финансов лизинг или чрез договор за покупка.

⇨ Принос в натура, включващ предоставяне на земя или застроен недвижим имот или част от него за целите на изпълнение на проекта – **максимум до 20 % от общите допустими разходи по Компонент 3**.

Приносът в натура е допустим разход по Компонент 3 от настоящата процедура в съответствие с условията, посочени в чл. 4, ал. 7 от Постановление № 62 на МС от 21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, за финансовата рамка 2007 - 2013 г. и чл. 7, ал. 1 и ал. 3 от Постановление 236/27.09.2007 г. на МС за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007 – 2013 г. Допустим разход по Компонент 3 от процедурата е принос в натура, който се състои в предоставянето на недвижим имот или част от него, при условие, че покупката на тези активи не е била дори и частично финансирана с публична безвъзмездна помощ. Стойността на приноса в натура се определя от независим оценител[26] или съответно оправомощен служебен орган, а в случаите на непарична вноска по реда, предвиден в чл. 72 от Търговския закон, в Закона за общинската собственост или в Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала..

Приносът в натура ще бъде считан за собствено съфинансиране от страна на бенефициентите по Компонент 3 от настоящата процедура, при условие, че в т. 5.3.4. от Формуляра за кандидатстване (Приложение А към насоките за кандидатстване) кандидатът е обосновал, че приносът в натура е свързан с изпълнението на дейностите по Компонент 3 и че допринася за постигане на целите на проекта..
Предоставения за целите на проекта недвижим имот следва да бъде собственост на кандидата или съответно на участник в дружеството по чл. 357-364 от ЗЗД, а също и да е необременен с вещни тежести или противопоставими права, които възпрепятстват използването на имота за целите на проекта. Посоченото следва да бъде удостоверено с удостоверение, съдържащо справка за конкретния имот, предмет на приноса в натура, издадено от Агенцията по вписванията – приложимо за собствениците, които не са бюджетни предприятия, и с акт за собственост – приложимо за собствениците, които са бюджетни предприятия.

[26] По смисъла на Закона за независимите оценители.

Обстоятелството, че собствеността върху имота не е била дори и частично финансирана с публична безвъзмездна помощ се декларира с Декларацията съгласно Раздел III от Формуляра за кандидатстване.
В случай, че приносът в натура не бъде признат за допустим разход, кандидатът следва да осигури съфинансиране на проекта.

ВАЖНО: Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ, получена по Компонент 1 и Компонент 2 от настоящата процедура не трябва да надхвърля 391 166 лева с натрупване за период от 3 последователни финансови години, като за кандидати, осъществяващи дейност в отрасъл „шосеен транспорт", този размер е 195 583 лв.
В случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД), горните прагове се прилагат за всеки от участниците в дружеството по отделно, като допустимият максимален размер на безвъзмездната финансова помощ по Компонент 1 и Компонент 2 за всеки от участниците се определя на база натрупване с други минимални помощи, получени от съответния участник, участващ в дружеството-кандидат, като помощта с натрупване за съответния участник не трябва да надвишава 391 166 лева за период от 3 последователни финансови години, като за участници, осъществяващи дейност в отрасъл „шосеен транспорт", този размер е 195 583 лева.

Период на допустимост на разходите
Всички разходи по настоящата процедура за подбор на проекти трябва да бъдат извършени след датата на влизане в сила на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и до изтичане на срока за изпълнение на проекта, с изключение на разходите за консултантски услуги за изготвяне на проектното предложение по процедурата и приноса в натура. Разходите за консултантски услуги за изготвяне на проектното предложение трябва да бъдат извършени преди датата на подаване на проекта и след датата на обявяване на настоящата процедура.

Всички разходно-оправдателни документи, свързани с изпълнението на допустимите по проекта дейности, следва да бъдат издадени по време на изпълнение на проекта, с изключение на тези, касаещи приноса в натура. Плащанията по тези документи могат да бъдат извършени и след края на проекта, но не по-късно от крайния срок, определен за представяне на финалния отчет за изпълнение на дейностите по проекта. Изключение се допуска само за разходно-оправдателните документи, свързани с ползването на консултантски услуги по изготвяне на проектното предложение по процедурата. Разходно-оправдателните документи, свързани с ползването на консултантски услуги по изготвяне на проектното предложение по процедурата трябва да бъдат издадени преди датата на подаване на проектното предложение и след датата на обявяване на настоящата процедура.

ВАЖНО: При избора на изпълнител на услугата по изготвяне на проектното предложение по настоящата процедура, независимо от стойността на разходите за консултантски услуги по изготвяне на проектните предложения по процедурата, **кандидатите са длъжни да**

<u>съберат не по-малко от 3 оферти</u>, които съдържат техническо и финансово предложение, с оглед спазване на принципите за добро финансово управление, като се съобразят и с допълнителните указания, представени в Глава III от Оперативното ръководство за изпълнение на проектите, разработено за целите на настоящата процедура. Договорът с избрания изпълнител на консултантските услуги по изготвяне на проектното предложение следва да бъде сключен преди датата на подаване на проектното предложение по процедурата и след датата на обявяване на настоящата процедура за подбор на проекти. Дейностите за консултантски услуги трябва да бъдат извършени в периода след обявяване на настоящата процедура до подаване на проектното предложение. Разходите за посочените дейности трябва да бъдат удостоверени с разходооправдателен документ, издаден в посочения по-горе период.

Документацията, описана по-горе, следва да бъде приложена към искането за междинно/окончателно плащане.

Неспазването на посочените изисквания ще бъде основание за непризнаване на разходите, извършени от страна на кандидатите за консултантски услуги по изготвяне на проектните предложения по процедурата.

Извършените разходи за консултантски услуги за изготвяне на проектното предложение по настоящата процедура ще бъдат възстановени само ако с кандидата бъде сключен договор за безвъзмездна помощ, при условие, че същите отговарят на останалите изисквания, посочени в настоящите насоки за кандидатстване.

Процедурата за подбор на проекти предвижда възможността за заявяване на авансови плащания срещу представянето на банкова гаранция от страна на кандидата (Приложение Л към Насоките за кандидатстване), както и междинни плащания при реално извършени и платени разходи.

2.3.2. Недопустими разходи

<u>Специфични недопустими разходи по процедурата</u>

В допълнение към общите недопустими разходи съгласно приложимото законодателство, по настоящата процедура за безвъзмездна помощ за недопустими се считат и следните разходи:

– разходи за оборудване втора употреба;

– разходи за закупуване на дълготрайни материални и нематериални активи, които не са предназначени за изпълнението на общи клъстерни дейности;

– разходи за ползване на общи консултантски услуги – например разходи за ползване на счетоводни услуги, юридически услуги, посреднически услуги и други свързани с обичайни дейности на членовете на клъстера;

– разходи за застраховки;

– разходи за банкови такси и комисионни;

– непредвидени разходи;

– разходи за закупуване на земя;

– разходи за закупуване или наемане на транспортни средства и съоръжения;

– загуби от обмяна на валута;

– разходи за данъци, включително възстановим ДДС;

– разходи за материали, резервни части и консумативи за производството;

– разходи за дейности по проекти, чието изпълнение е стартирало преди подписването на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, с изключение на разходите за консултантски услуги по изготвяне на проектното предложение по настоящата процедура;

– всички разходи, които не попадат в обхвата на допустимите дейности по процедурата.

2.4. Допустимост на изпълнителите от страна на бенефициента и правило за произход

В процеса на изпълнение на проектите бенефициентите могат да възлагат на изпълнители (подизпълнители) извършването на определени дейности по проекта. Изпълнителите не са партньори по изпълнението на проекта и се избират в съответствие с изискванията на **Постановление № 55 на МС от 12.03.2007 г.** за условията и реда за определяне на изпълнител от страна на бенефициенти на договорена безвъзмездна финансова помощ от Структурните фондове на Европейския съюз и от Програма ФАР на Европейския съюз, и от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, или на **Закона за обществените поръчки** (ЗОП), или на **Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки,** и с правилата на настоящата процедура.

При избора на изпълнител/и, бенефициентът задължително прилага Закона за обществените поръчки и нормативните актове по прилагането му в случаите, когато се явява възложител по смисъла на чл. 7 от Закона за обществените поръчки (ЗОП) и чл.1, ал.4 от Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки (НВМОП).

ВАЖНО: Бенефициентите следва да прилагат **задължително** процедурите за определяне на изпълнител съгласно условията и реда, предвидени в ПМС № 55/12.03.2007 г., **независимо от размера и интензитета на договорената безвъзмездна финансова помощ, като във всички случаи, когато стойността на разходите за услуги/доставки без ДДС е по-малка или равна на 15 000 лева** (петнадесет хиляди лева)**, и когато стойността на разходите за строително-монтажни работи без ДДС е по-малка или равна на 45 000 лева** (четиридесет и пет хиляди лева)**, бенефициентите са длъжни да съберат не по-малко от 3 оферти,** които съдържат техническо и финансово предложение, с оглед спазване на принципите за добро финансово управление.

При подаване на междинен/финален отчет за изпълнението на проекта, Договарящият орган ще извършва задължителен последващ контрол и проверка за спазване на правилата за

избор на изпълнители, като в случай че бъдат констатирани несъответствия, разходите за съответните дейности няма да бъдат признати.

В процеса на изпълнение на сключените договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Договарящият орган ще осъществява предварителен контрол за спазване на правилата за избор на изпълнители от страна на бенефициента съгласно приложимото законодателство единствено в случаите, в които бенефициентът изрично е изявил желание за това.

При подготовката на проектните предложения кандидатите следва да съобразят необходимостта от прилагане на процедури за избор на изпълнител и съответно да посочат това като част от предвидените за изпълнение дейности и да го отразят във времевия график за изпълнение на проекта (раздел II, т. 7 от Формуляра за кандидатстване).

По настоящата процедура за безвъзмездна помощ **няма** ограничения относно произхода на придобиваните дълготрайни материални и нематериални активи.

3. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА

3.1. Документи за кандидатстване

Проектните предложения по настоящата процедура за подбор на проекти трябва да бъдат представени като се използва Формуляра за кандидатстване, приложен към настоящите Насоки (Приложение А), Бюджета на проекта (Приложение Б), Логическата рамка (Приложение В), както и всички придружителни документи, изискуеми по процедурата и описани по-долу. Следва да се има предвид, че Формулярът за кандидатстване представлява и заявление за помощ по смисъла на разпоредбите на чл. 8, параграф 2 на Регламент на Комисията (ЕО) No 800/2008.

Всички документи се представят на български език без корекции. Документ, чийто оригинал е на чужд език, се представя и в превод на български език, заверен от кандидата (с подпис, печат и думите „Вярно с оригинала").

Всеки пропуск, грешка и/или несъответствие, отчетени в Списъка за проверка на административното съответствие (раздел IV от Формуляра за кандидатстване) може да доведе до отхвърляне на проектното предложение.

Моля обърнете внимание, че само Формулярът за кандидатстване и публикуваните приложения към него, Бюджетът, както и изискуемите придружителни документи ще бъдат оценявани. Затова, изключително важно е тези документи да съдържат **ЦЯЛАТА необходима информация.**

Формуляри за кандидатстване, попълнени на ръка няма да бъдат разглеждани.

ВАЖНО: Бюджетът трябва да бъде представен във формат Excel, на български език в съответствие с образеца, приложен към настоящите Насоки за кандидатстване, с попълнени 3 работни листа: „Общи допустими разходи", „Източници на финансиране" и „Допълнителни разходи, свързани с изпълнението на проекта". Бюджетът трябва да бъде приложен на хартиен и електронен носител. При съставянето на бюджета следва да се има предвид, че той ще бъде разходван като се спазват правилата на приложимото национално законодателство, както следва:

- Закон за обществените поръчки;

- Наредба за възлагане на малки обществени поръчки;

- ПМС 55/12.03.2007г. за условията и реда за определяне на изпълнител от страна на бенефициенти на договорена безвъзмездна финансова помощ от Структурните фондове на Европейския съюз и от Програма ФАР на Европейския съюз, и от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

Кандидатите следва да съобразят, че съгласно посоченото национално законодателство, редът за провеждане на процедурите за определяне на изпълнител се определя въз основа на стойността и предмета на услугата, доставката или СМР, независимо в кой раздел или перо на бюджета са предвидени съответните разходи. Не се допуска разделяне на предмета на услугата, доставката или СМР с цел заобикаляне прилагането на посочените нормативни актове.

Кандидатът носи цялата отговорност за верността на финансовата информация, представена в бюджета. При оценката на проектното предложение за валиден се счита **САМО бюджет, приложен на хартиен носител.**

3.1.1. Списък на документите за кандидатстване

Кандидатите по процедурата за безвъзмездна финансова помощ следва да представят:

1) Основни документи:

а) Формуляр за кандидатстване – **Приложение А** към Насоките за кандидатстване;
б) Бюджет на проекта – **Приложение Б** към Насоките за кандидатстване (включва 3 работни листа: „Общи допустими разходи"; „Източници на финансиране"; „Допълнителни разходи, свързани с изпълнението на проекта");
в) Логическа рамка **– Приложение В** към Насоките за кандидатстване.

Основните документи – Формуляр за кандидатстване, Бюджет и Логическа рамка **следва да бъдат представени на хартиен и на електронен носител.**

ВАЖНО: Моля имайте предвид, че в Раздел III от Формуляра за кандидатстване, кандидатите следва да попълнят Декларация, че кандидатът е запознат с условията за кандидатстване, че не е предприятие в затруднение и за нефинансиране от други източници и негенериране на приходи от проекта.

Декларацията е неразделна част от Формуляра за кандидатстване и се попълва и подписва от официалния/те представител/и на кандидата. В случаите, когато кандидатът се представлява заедно от няколко физически лица, се попълват данните и Декларацията се подписва на всяка страница от всички тях.

В случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите, Декларацията съгласно Раздел III от Формуляра за кандидатстване се попълва и представя поотделно от всички организации, участващи в дружеството, при спазване на посочените изисквания.

2) Придружителни документи:

а) Декларация по чл. 7, ал. 7, т. 1 от на ПМС № 121/31.05.2007 - попълнена по образец **(Приложение Г) и подписана на всяка страница от всички лица, оправомощени да представляват обединението-кандидат (независимо от това дали заедно и/или поотделно, и/или по друг начин)** и вписани в Търговския регистър, или в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, или определени като такива в учредителния акт, когато тези обстоятелства не подлежат на вписване – **оригинал.**

В случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите, Декларацията следва да бъде попълнена и подписана на всяка страница от **всички лица, които са овластени да представляват организациите (независимо от това дали заедно и/или поотделно, и/или по друг начин), участващи в дружеството-кандидат**, и са вписани в Търговския регистър, или в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, или са определени като такива в учредителния акт, когато тези обстоятелства не подлежат на вписване. В случай, че организация, участваща в дружеството-кандидат, е бюджетно предприятие съгласно § 1, т. 1 от Закона за счетоводството[27], то тя не следва да попълва и прилага Декларация по чл. 7, ал. 7, т. 1 от на ПМС № 121/31.05.2007г. – бюджетните предприятия попълват и прилагат Декларация за липса на конфликт на интереси (**Приложение Г1** към Насоките за кандидатстване) – **оригинал**. Декларацията за липса на конфликт на интереси следва да бъде попълнена и подписана на всяка страница от **всички лица, които са овластени да представляват съответното бюджетно предприятие** съгласно документа за създаване/учредителния акт.

б) Декларация за държавни помощи – попълнена по образец **(Приложение Д) – оригинал.** В случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/, Декларацията се попълва и представя поотделно от всички организации, участващи в дружеството.

[27] По смисъла на § 1, т. 1 от Закона за счетоводството „бюджетни предприятия са държавните и общинските органи, техните структурни единици и всички икономически обособени лица, прилагащи бюджети, бюджетни сметки, извънбюджетни сметки и фондове по смисъла на Закона за устройството на държавния бюджет и Закона за общинските бюджети, както и държавните фондове и институции по задължителното обществено, здравно и друго осигуряване, държавните висши училища, Българска академия на науките, Българската национална телевизия, Българското национално радио и други лица и структурни единици, чиито сметки и операции се включват от Министерството на финансите в консолидираната фискална програма".

в) Декларация за обстоятелства по чл. 3 и чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия – попълнена по образец (**Приложение Е**) – **оригинал** (приложимо в случаите, когато кандидатът е микро, малко или средно предприятие).

г)Декларация за категория на голямо предприятие - попълнена по образец (**Приложение Е1,** включващо и Указания и примери за попълване на декларацията) – **оригинал** (приложимо в случаите, когато кандидатът не покрива изискванията за микро, малко или средно предприятие по смисъла на чл. 3 и чл. 4 от ЗМСП).

д) Декларация, съдържаща процентното разпределение между участниците в обединението на безвъзмездната помощ, за която се кандидатства – попълнена по образец **(Приложение Д1)** от кандидата – **оригинал**. **Изисква се в случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД.**

ВАЖНО: Официалният/те представител/и на кандидата **няма/т право да упълномощава/т други лица да подписват и подават посочените декларации**, тъй като с тях се декларират данни, които декларатора декларира в лично качество или данни за представляваното от него юридическо лице, като за верността им се носи наказателна отговорност, която също е лична.
Посочените Декларации следва да бъдат датирани към датата на подаване на проектното предложение по настоящата процедура.
Декларациите по т. б), в) и г) се попълват и подписат от официалния/те представител/и на кандидата. В случаите, когато кандидидатът се представлява заедно от няколко физически лица, се попълват данните и деклрациите се подписват от всички тях. В случаите, в които кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите, декларациите се подписват от от лицето/лицата, посочено да представлява дружеството в договора за дружество по чл. 357 от ЗЗД. Когато кандидатът е дружество по ЗЗД декларацията за държавни помощи, приложение Д се попълва и подписва от официалния/те представител/и на всички организации, участващи в дружеството. В случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите, Декларацията за държавни помощи следва да бъде попълнена и подписана на всяка страница от официалния/те представител/и на всички организации, участващи в дружеството-кандидат.

При деклариране на неверни данни от страна на кандидатите, Договарящият орган ще уведомява органите на прокуратурата.

е) Следните документи, с които кандидатът следва да удостовери създаването на клъстер под формата на обединение в съответствие с критериите за допустимост на кандидатите, посочени в т. 2.1.2 от Насоките за кандидатстване:

- *Книга за акционерите и устав* - приложимо за акционерните дружества и за командитните дружества с акции;
- *Дружествен договор* - приложимо за дружествата с ограничена отговорност, едноличните дружества с ограничена отговорност (учредителен акт), събирателните дружества и командитните дружества;
- *Устав* - приложимо за кооперациите и за юридическите лица с нестопанска цел;
- *Договор за дружество съгласно чл. 357 от ЗЗД* - приложимо за дружествата по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД;

Посочените документи се представят **като копие, заверено от кандидата, в случай, че не са оповестени в търговския регистър**.

Горните документи следва да съдържат минимум следните реквизити:

- целите на създаденото обединение;
- правата и задълженията на участниците в клъстера във връзка с изпълнението на дейностите, предлагани по проекта, включително правата на собственост върху резултатите от проекта;
- уредба, която гарантира вземането на решения относно дейността на обединението.

В случай, че обединението-кандидат е регистрирано по Закона за търговския регистър, и посочените документи са оповестени в Търговския регистър, същите не следва да се прилагат към проектното предложение, като ще се проверяват по служебен път съгласно чл. 23, ал. 4 от Закона за търговския регистър.

ж) Копия на документи, доказващи наличието на квалификация и професионален опит на ръководния/управленския персонал на клъстера (посочен в Раздел I - т. 4.4 от Формуляра за кандидатстване) – **копия, заверени от кандидата.**

з) Удостоверение за актуално състояние на кандидата, издадено от съответния съд не по-рано от 3 месеца преди датата на подаване на проектното предложение – **копие, заверено от кандидата**. В случай, че кандидатът е дружество по смисъла на чл.357-364 от ЗЗД, Удостоверение за актуално състояние следва да бъде представено от всички организации, участващи в дружеството, с изключение на бюджетните предприятия (бюджетните предприятия следва да представят документ за създаване и документ, удостоверяващ представителната власт на лицето/ата, овластено да представлява предприятието) – **копие, заверено от съответната организация**. В случай, че кандидатът/организацията, участваща в дружеството-кандидат по смисъла на чл.357-364 от ЗЗД е регистриран/а по Закона за търговския регистър, Удостоверение за актуално състояние не следва да бъде прилагано към проектното предложение, като обстоятелството ще се проверява по служебен път съгласно чл. 23, ал. 4 от Закона за търговския регистър.

и) Удостоверение от Националния статистически институт (НСИ) относно кода на основната икономическа дейност на кандидата **– копие, заверено от кандидата.** В случай,

че кандидатът е дружество по смисъла на чл.357-364 от ЗЗД, Удостоверение за код на основната икономическа дейност, издадено от Националния статистически институт следва да бъде представено от всички организации, участващи в дружеството (в случай че за тях е приложим код на основна икономическа дейност) - **копие, заверено от съответната организация.** В случай че кандидатът/организацията, участваща в дружеството-кандидат по смисъла на чл.357-364 от ЗЗД е регистриран/а по Закона за търговския регистър и кодът на икономическата дейност е вписан в търговския регистър[28], Удостоверение от НСИ не следва да бъде прилагано към проектното предложение, като обстоятелството ще се проверява по служебен път съгласно чл. 23, ал. 4 от Закона за Търговския регистър.

й) Решение на Националната агенция за оценяване и акредитация за установяване на последната валидна оценка за акредитацията (приложимо само за висшите училища съгласно Закона за висшето образование, които участват в обединение-кандидат по процедурата) - **копие, заверено от кандидата.**

к) Инвестиционна стратегия и/или маркетингова стратегия на клъстера, и/или обща стратегия за развитие на клъстера – **копие, заверено от кандидата** (незадължителни документи, които се представят в случай, че посочените стратегии са разработени и налични към момента на кандидатстване[29]).

л) Най-малко две оферти[30] за всяка отделна инвестиция в активи (една оферта при липса на повече от един производител/доставчик на съответния актив, която липса следва да бъде надлежно обоснована в раздел II, т. 5.3.1. от Формуляра за кандидатстване) с предложена цена от доставчика – **оригинал[31] или копие, заверено от кандидата** (приложимо само в случай, че по проекта се предвижда закупуване на активи по Компонент 3 от процедурата).

м) Най-малко две количествено-стойностни сметки по видове СМР, с предложена цена от изпълнител, съответстваща на техническото задание - **оригинал или копие, заверено от кандидата** (приложимо само в случай, че по проекта се предвижда изпълнение на СМР по Компонент 3 от процедурата).

н) Снимки, които показват настоящото състояние на всички сгради и помещения – обект на строително-монтажни работи (СМР) – приложимо само в случаите, когато по проекта се предвижда изпълнението на СМР по Компонент 3 на процедурата, като броя на снимките е по преценка на кандидатите.

[28] В случай, че кандидатът/ организацията, участваща в дружеството-кандидат по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД е регистриран/а по Закона за търговския регистър, той следва да се увери, че кода на основната му икономическа дейност е вписан в търговския регистър към датата на подаване на проектното предложение по процедурата.

[29] Кандидатите следва да имат предвид, че посочените стратегии ще бъдат използвани при оценката на допустимостта на дейностите по Компонент 2 и Компонент 3 в съответствие с условията, посочени в т. 2.2. от Насоките за кандидатстване, по-горе.

[30] В случай, че офертите са представени на чужд език, то те задължително следва да бъдат придружени от превод на български език, заверен от кандидата с подпис, печат и думите „Вярно с оригинала".

[31] Оригинал на оферта – оферта с мокър подпис и печат на издателя.

о) Годишен отчет за дейността[32] на кандидата за последната приключена финансова година към датата на подаване на проектното предложение по процедурата – приложимо в случай че кандидатът има приключена финансова година – **копие, заверено от кандидата**. В случай, че кандидатът е регистриран по Закона за търговския регистър и посочените документи са оповестени в търговския регистър към датата на кандидатстване, това обстоятелство ще се проверява по служебен път съгласно чл. 23, ал. 4 от Закона за Търговския регистър.

п) Годишна данъчна декларация с входящ номер от Национална агенция за приходите (НАП)[33] на кандидата[34] за последната приключена финансова година към датата на подаване на проектното предложение по процедурата – приложимо в случай че кандидатът има приключена финансова година **- копие, заверено от кандидата**.

р) Счетоводна политика на предприятието – **копие, заверено от кандидата.**

с) Ведомост за заплатите на служителите на клъстера, осъществяващи същите функции и дейности като служителите, за които по проекта са предвидени разходи за възнаграждения, включително за здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя – ведомостта следва да бъде за период от 1 година преди датата на подаване на проектното предложение, а в случай че заварените служители са наети преди по-малко от 1 година, ведомост следва да бъде представена за целия период, за който са изплащани възнаграждения на тези служители (приложимо само в случай, че кандидатът е съществуващ клъстер, който към момента на кандидатстване има назначени служители, изпълняващи същите функции и дейности като служителите, за които по проекта са предвидени разходи за възнаграждения) – **копие, заверено от кандидата.**

т) Удостоверение, съдържащо справка за конкретния имот - предмет на приноса в натура, в която е отразено, че кандидатът или съответно участник в дружеството по чл. 357-364 от ЗЗД е собственик на имота, и че имотът е необременен с вещни тежести или противопоставими права, издадено от Агенцията по вписванията (приложимо за собствениците, които не са бюджетни предприятия и само в случай че по Компонент 3 на проекта е предвиден като допустим разход принос в натура) - **копие, заверено от кандидата.**

[32] Съгласно чл. 92, ал.3, чл.219, ал.4, чл.252, ал.2, чл.259, ал.3 от ЗКПО и чл.51 от ЗДДФЛ, юридическите и физическите лица заедно с годишната данъчна декларация подават и Годишен отчет за дейността (в сила от 01.01.2010 г.).

[33] В случай, че данъчната декларация е подадена по електронен път, кандидатите следва да представят копие от полученото електронно съобщение, което съдържа входящ номер и дата на подаване на декларацията – копие, заверено от кандидата.

[34] В случай, че кандидатът е бюджетно предприятие, Годишна данъчна декларация за 2009 г. се представя към проектното предложение само ако предприятието подлежи на облагане с данък върху приходите по реда на чл. 248-253 от Закона за корпоративното подоходно облагане (обн, ДВ, бр. 105 от 22.12.2006 г.).

у) Акт за собственост на имота - предмет на приноса в натура (приложимо за собствениците, които са бюджетни предприятия и само в случай че по Компонент 3 на проекта е предвиден като допустим разход принос в натура – **копие, заверено от кандидата.**

ф) Документ от независим оценител по смисъла на Закона за независимите оценители или съответно упълномощен служебен орган, удостоверяващ стойността на предоставената земя или друг недвижим имот или част от него под формата на принос в натура (приложимо само в случай че по Компонент 3 на проекта е предвиден като допустим разход принос в натура)**– оригинал или копие, заверено от кандидата.**

ВАЖНО: Кандидатите следва да се уверят, че всички документи са представени в изискуемата форма (всички декларации са попълнени, датирани и подписани, в случаите когато се изисква даден документ да бъде представен като копие, заверено от кандидата – условието е изпълнено, като е поставен подпис, печат и думите „Вярно с оригинала").

В случай че изискуемата форма на придружителните документи е „копие, заверено от кандидата", но същите са представени в оригинал или нотариално заверено копие, проектното предложение няма да бъде отхвърлено за несъответствие с изискуемата форма.

В случай че кандидат не е представил някой от посочените ***придружителни документи*** или ги е представил, но не са в изискуемата форма, същите могат да бъдат изискани допълнително от Оценителната комисия. При липса и/или несъответствие с горния списък с изискуеми придружителни документи, същите ще бъдат изискани за допълнително предоставяне от страна на кандидатите само веднъж, като за целта ще бъде предоставян срок от 7 (седем) календарни дни от датата на получаване на писменото искане за предоставяне на допълнителни разяснения/документи. Допълнително изисканите документи трябва да бъдат получени в запечатан плик с препоръчана поща, по куриер или да бъдат доставени на ръка на указания в писменото искане адрес на Договарящия орган. В случай, че документите се изпращат с препоръчано писмо или по куриер, копие от товарителницата следва да бъде изпратено по факс: (02) 80 75 308, в деня на изпращане на документите, като за валидна се счита датата на издаване на товарителницата.

В случай на непредставяне на изискан документ след изискването му, или повторното му представяне, но не в изискуемата форма, или представянето му, но след изтичане на определения срок от 7 календарни дни, респективно представянето на товарителница, издадена след изтичане на определения срок, проектното предложение ще бъде отхвърлено само и единствено на това основание.

Представената информация и документи в никакъв случай и при никакви обстоятелства не трябва да променят първоначалните условия на представените проектни предложения.

В случай че липсва някой от изброените по-горе *основни документи* (Формуляр за кандидатстване – Приложение А , Бюджет на проекта – Приложение Б, Логическа рамка – Приложение В), същите не могат да бъдат допълнително изисквани от кандидатите.

ВАЖНО! При деклариране на неверни данни от страна на кандидатите ще бъдат уведомявани органите на прокуратурата.

3.2. Къде и как се изпращат проектните предложения

Проектните предложения трябва да бъдат получени в запечатан плик с препоръчана поща, по куриер или да бъдат доставени на ръка на адресите на териториалните звена на Междинното звено – ИАНМСП, изброени в Приложение Т.

Проектни предложения, представени по друг начин (напр. по факс или ел.поща), няма да бъдат разглеждани.

Всички документи следва да бъдат представени **в 1 оригинал и 2 копия.** Придружителните документи следва да бъдат подредени в последователността, указана в приложения списък за проверка – раздел IV от Формуляра за кандидатстване. Формулярът за кандидатстване, Бюджетът и Логическата рамка трябва да бъдат представени и на електронен носител. Електронното копие трябва да бъде попълнено във формат Word/Excel, а не сканирано. Електронният и хартиеният носител на проектното предложение трябва да бъдат изцяло идентични.

Основните документи (Формуляр за кандидатстване – Приложение А, Бюджет – Приложение Б, който включва 3 работни листа: „Общи допустими разходи", „Източници на финансиране" и „Допълнителни разходи, свързани с изпълнението на проекта", и Логическа рамка – Приложение В)**, трябва да бъдат представени като отделни електронни файлове.**

Върху външния плик трябва да бъде отбелязан следният текст:

- Име, БУЛСТАТ/ЕИК, адрес, телефон, факс и електронна поща на кандидата;
- Наименование на проектното предложение;
- „За участие в процедура за подбор на проекти BG161PO003-2.4.01: „Подкрепа за развитието на клъстерите в България" по ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г.;
- Означението: „Да не се отваря преди началото на сесията по отваряне на проектни предложения по процедурата".

Кандидатите трябва да се уверят, че проектните предложения са напълно окомплектовани и отговарят на изискванията, посочени в настоящите Насоки за кандидатстване.

При подаване на проектните предложения и получаването им от служителите на Договарящия орган, проектните предложения се регистрират в Информационната система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на Европейския съюз (ИСУН). При приемане на проектното предложение върху плика се отбелязва регистрационния му номер.

Ако проектното предложение е подадено на ръка, служителят издава разписка за получаването му. За проектните предложения, получени по поща или куриер, се изпраща копие от разписката по факс или на указания адрес за кореспондеция на кандидата.

При подаване на проектното предложение на ръка, лицето-приносител на проекта, може по своя преценка да заяви извършването на предварителна проверка за окомплектованост на проектното предложение. Предварителната проверка се извършва от служителя, отговорен за приемането на проекта, като тя представлява проверка за наличието на документите, изброени в т. 3.1.1. Списък на документите за кандидатстване от настоящите Насоки, броя на приложените оригинали и копия, наличието на електронно копие и спазването на изискуемата форма за представяне на документите.

Кандидатите следва да имат предвид, че предварителната проверка не включва проверка относно съдържанието на изискуемите документи и не обвързва Оценителната комисия при извършване на оценката за административно съответствие на проектното предложение.

Когато е поискана предварителна проверка, проектното предложение се представя в незапечатан плик. В случай че при предварителната проверка се установи липсата на изискуем документ или наличието на документ, подаден във форма, различна от изискуемата, лицето-приносител на проектното предложение, може да подаде проекта след като го комплектова с всички изискуеми документи.

За предварителната проверка се съставя контролен лист съгласно Приложение 3, който се изготвя в два еднообразни екземпляра. Единият екземпляр от контролния лист се предоставя на лицето - приносител на проектното предложение, а другият екземпляр остава за Договарящия орган. На двата екземпляра на контролния лист се поставя дата, име и подпис на длъжностното лице, извършило проверката и на лицето - приносител на проектното предложение. Когато след извършване на предварителната проверка лицето - приносител желае да подаде проектното предложение, в плика се поставя попълнения контролен лист за извършената проверка и пликът се запечатва.

В случай на подаване на проектното предложение на ръка, лицето-приносител на проекта има право по своя преценка да заяви собственоръчно номериране на страниците на оригинала и копията на проектното предложение. В този случай, лицето-приносител на проектното предложение и служителя, отговорен за приемането на проекта собственоръчно номерират и подписват всяка страница на проектното предложение.

3.3. Краен срок за подаване на проектни предложения

Настоящата процедура за подбор на проекти се обявява като открита процедура за подбор на проекти, покриващи определени изксвания за качество **без определен срок за кандидатстване** съгласно чл. 12, ал. 7, т. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г.

3.4. Предоставяне на допълнителна информация

Допълнителни въпроси могат да се задават само по електронна поща или по факс на посочените по-долу адреси, като ясно се посочва наименованието на процедурата за подбор на проекти:

Адрес за електронна поща: clusters@sme.government.bg
Факс: (02) 80 75 308

Отговорите на въпросите на кандидатите ще бъдат публикувани на интернет страницата на Междинното звено - www.ibsme.org, в срок до 5 работни дни, считано от датата на тяхното получаване.

Публикуваните на интернет страницата на Междинното звено отговори на въпроси са задължителни за прилагане от страна на оценителната комисия по процедурата.

Не могат да се дават отговори, които съдържат становище относно съответствието на проект и/или кандидат с условията за кандидатстване. Няма да бъдат предоставяни отговори на въпроси, зададени по телефона. Няма да бъдат изпращани индивидуални отговори на зададени от кандидатите по процедурата въпроси.

ВАЖНО: Публикуваните на интернет страницата на Междинното звено - www.ibsme.org отговори на въпроси имат само пояснителен характер и не могат да изменят условията, посочени в настоящите Насоки за кандидатстване.

4. ПРОЦЕДУРА ЗА ПОДБОР НА ПРОЕКТИ

4.1. Оценяване и класиране на проектните предложения

Проверката, оценката и класирането на проектните предложения по настоящата процедура се извършва от Оценителна комисия, определена с акт на Ръководителя на Договарящия орган. Всички проектни предложения, получени в срок се оценяват в съответствие с Критериите и методологията за оценка на проектните предложения по процедурата - Приложение Ж към Насоките за кандидатстване. Не се допуска въвеждането на допълнителни критерии за оценка или изменение на критериите по време на провеждането на процедурата по оценка на постъпилите проектни предложения. Оценката на проектните предложения включва:

Етап 1: Оценка на административното съответствие;
Етап 2: Оценка на допустимостта;
Етап 3: Техническа и финансова оценка.

При оценяване на проектните предложения се одобряват тези, **чиято техническа и финансова оценка е равна или надвишава 60 % от максималния брой точки**, посочени в т. 4.1.3. от Насоките за кандидатстване. В случай, че в процеса на техническа и финансова оценка, проектното предложение **получи „0" точки** при оценката по показател „Реалистичност на дейностите по проекта от гледна точка постигане на заложените

резултати" или по показател „Реалистичност на предвидените разходи" посочени в таблицата за оценка по-долу (т. 4.1.3 от Насоките за кандидатстване), както и в Приложение Ж - Критерии и методология за оценка на проектните предложения по процедурата, **предложението ще бъде отхвърлено като несъответсващо на изискванията за качество на проектите по настоящата процедура.**

Одобрените проекти получават финансиране по реда на тяхното постъпване до изчерпване на предвидените средства по настоящата процедура.

4.1.1. Оценка на административното съответствие

В процеса на оценка на административното съответствие на проектните предложения по процедурата, ще бъде проверявано дали:

- Проектното предложение се отнася за обявената процедура за подбор на проекти;
- Формулярът за кандидатстване отговаря на всички формални изисквания и на образеца, публикуван с настоящите Насоки за кандидатстване;
- Налице са всички основни и придружителни документи като последните са представени и попълнени съгласно изискванията, посочени в т. 3.1.1 от настоящите Насоки за кандидатстване.

В случай че кандидат не е представил някой от посочените ***придружителни документи*** или ги е представил, но не са в изискуемата форма, същите могат да бъдат изискани допълнително от страна на Оценителната комисия. При липса и/или несъответствие с посочения в т. 3.1.1. от Насоките списък с изискуеми придружителни документи, същите ще бъдат изискани за допълнително предоставяне от страна на кандидатите само веднъж, като за целта ще бъде предоставян срок от 7 (седем) календарни дни от датата на получаване на писменото искане за предоставяне на допълнителни разяснения/документи. В случай на непредставяне на изискан документ след изискването му, или повторното му представяне, но не в изискуемата форма, или представянето му, но след изтичане на определения срок от 7 календарни дни, респективно представянето на товарителница, издадена след изтичане на определения срок (в случаите когато документите са изпратени с препоръчано писмо или по куриер), проектното предложение ще бъде отхвърлено само и единствено на това основание.

Представената информация и документи в никакъв случай и при никакви обстоятелства не трябва да променят първоначалните условия на представените проектни предложения.

Само проектни предложения, преминали успешно оценка на административното съответствие, подлежат на по-нататъшно разглеждане и оценка.

4.1.2. Оценка на допустимостта на кандидатите и дейностите

Оценката на допустимостта на кандидатите и дейностите, включени в проектното предложение се базира на приложените документи, изисквани по настоящата процедура за подбор на проекти, и се извършва само за проектните предложения, които са преминали успешно оценка на административното съответствие. Оценката на допустимостта на кандидатите се извършва въз основа на Формуляра за кандидатстване и представените придружителни документи в съответствие с критериите, посочени в т. 2 от Насоките за кандидатстване.

Оценителната комисия може по всяко време да проверява декларираните от кандидатите данни, както и да изисква разяснения относно документите, представени съгласно т.3.1.1 от Насоките за кандидатстване, по-горе. Допълнителни разяснения от кандидатите могат да бъдат изисквани само веднъж, като за целта ще бъде предоставян срок от 7 (седем) календарни дни от датата на получаване на писменото искане за това. Допълнително изисканите разяснения трябва да бъдат получени в запечатан плик с препоръчана поща, по куриер или да бъдат доставени на ръка на указания в писменото искане адрес на Договарящия орган. В случай че разясненията се изпращат с препоръчно писмо или по куриер, копие от товарителницата следва да бъде изпратено по факс: (02) 80 75 308, в деня на изпращане на разясненията, като за валидна се счита датата на издаване на товарителницата. В случай на непредставяне на разясненията след изискването им, или представянето на разяснения, които потвърждават недопустимостта на кандидата и/или проекта, или представянето им, но след изтичане на определения срок от 7 календарни дни, респективно представянето на товарителница, издадена след изтичане на определения срок, проектното предложение ще бъде отхвърлено само и единствено на това основание.

Представената информация в никакъв случай и при никакви обстоятелства не трябва да променя първоначалните условия на представените проектни предложения. **Всяка информация, предоставена извън официално изисканата от Оценителната комисия няма да бъде вземана под внимание.**

Само проектни предложения, преминали успешно оценка на допустимостта подлежат на по-нататъшно разглеждане и оценка.

След приключване на оценката на административното съответствие и оценката на допустимостта, на интернет страниците на Управляващия и Договарящия орган (www.opcompetitiveness.bg и www.ibsme.org) се публикува списък с отхвърлените на двата етапа на оценка проектни предложения с посочени основания за това. Кандидатите, чиито проектни предложения са отхвърлени могат да подадат писмени възражения срещу недопускането им до по-нататъшна оценка пред оценителната комисия чрез Ръководителя на Договарящия орган в срок до 5 работни дни след публикуване на информацията за отхвърляне на проекта на посочените интернет страници.

4.1.3. Техническа и финансова оценка

Критериите за техническа и финансова оценка на проектните предложения са обособени в раздели и подраздели, както е указано в Таблицата с критерии за техническа и финансова оценка, по-долу. Критериите за техническа и финансова оценка на проектните предложения по процедурата са подробно указани в Приложение Ж към Насоките за кандидатстване – Критерии и методология за оценка на проектните предложения.

Критериии за техническа и финансова оценка на преоктните предложения	**Макс. брой точки**	**Източник на информация**
I. Основни характеристики на клъстера: структура, географско покритие, регионално значение, ресурси, предприятия, други членове.	**30**	Формуляр за кандидатстване – Раздел I - т. 1, т. 2, т. 3, т. 4.1, т. 4.2, т. 4.3, т. 4.4 , т. 4.5 Придружителни документи: копия на документи, доказващи наличието на квалификация и професионален опит на ръководния/управленския персонал на клъстера, посочен в Раздел I - т. 4.4 от Формуляра за кандидатстване.
1. Структура, координация и управление на клъстера	**10**	Формуляр за кандидатстване – Раздел I - т. 1, т. 2, т. 3 и т. 4.1
2.Географско покритие и регионално значение на клъстера	**/10**	Формуляр за кандидатстване – Раздел I - т. 1, т. 2 и т. 4.2
2.1. Геграфско покритие на клъстера	5	Формуляр за кандидатстване – Раздел I - т. 1, т. 2 и т. 4.2
2.2. Регионално значение на клъстера	5	Формуляр за кандидатстване – Раздел I - т. 4.2
3. Ресурси за развитие на клъстера	**10**	Формуляр за кандидатстване – Раздел I - т. 4.3, т. 4.4. и т. 4.5 Придружителни документи: копия на документи, доказващи наличието на квалификация и професионален опит на ръководния/управленския персонал на клъстера, посочен в Раздел I - т. 4.4 от Формуляра за кандидатстване.
II. Стратегическа идентичност, визия и потенциал за развитие на клъстера	**35**	Формуляр за кандидатстване – Раздел I - т. 5 Маркетингова стратегия, и/или инвестиционна стратегия, и/или обща стратегия за развитие на клъстера (в случай, че посочените стратегии са разработени и приложени към проектното предложение).
1. Икономическа жизнеспособност и пазарни позиции на клъстера	**10**	Формуляр за кандидатстване – Раздел I - т. 5.1 и т. 5.2 Маркетингова стратегия, и/или инвестиционна стратегия, и/или обща стратегия за развитие на клъстера (в случай, че посочените стратегии са разработени и приложени към проектното предложение).
2. Визия, стратегически цели и потенциал за развитие на клъстера	**/25**	Формуляр за кандидатстване – Раздел I - т. 5.3 и т. 5.4 Маркетингова стратегия, и/или инвестиционна

		стратегия, и/или обща стратегия за развитие на клъстера (в случай, че посочените стратегии са разработени и приложени към проектното предложение).
2.1. Визия и стратегически цели за развитие на клъстера	10	Формуляр за кандидатстване – Раздел I – т. 5.3 Маркетингова стратегия, и/или инвестиционна стратегия, и/или обща стратегия за развитие на клъстера (в случай, че посочените стратегии са разработени и приложени към проектното предложение).
2.2. Потенциал за развитие на клъстера	/15	Формуляр за кандидатстване – Раздел I – т. 5.3 и т. 5.4 Маркетингова стратегия, и/или инвестиционна стратегия, и/или обща стратегия за развитие на клъстера (в случай, че посочените стратегии са разработени и приложени към проектното предложение).
2.2.1. Възможности за развитие на сектора/отрасъла, в който оперира клъстера	5	Формуляр за кандидатстване – Раздел I – т. 5.3 и т. 5.4 Маркетингова стратегия, и/или инвестиционна стратегия, и/или обща стратегия за развитие на клъстера (в случай, че посочените стратегии са разработени и приложени към проектното предложение).
2.2.2. Фактори за развитие на клъстера	10	Формуляр за кандидатстване – Раздел I – т. 5.4
III. Методология и устойчивост на проекта	**20**	Формуляр за кандидатстване – Раздел II – т. 4.1, т. 4.2, т. 4.3, т. 4.6, т. 5, т. 6, т. 7, т. 8, т. 9 Логическа рамка (Приложение В към Насоките за кандидатстване) Придружителни документи: Инвестиционна стратегия и/или маркетингова стратегия на клъстера, и/или обща стратегия за развитие на клъстера (незадължителни документи, които се представят в случай, че посочените стратегии са разработени и представени към проектното предложение).
1. Съответствие на проекта с целите на процедурата	**2**	Формуляр за кандидатстване – Раздел II - т. 4.1 Логическа рамка (Приложение В към Насоките за кандидатстване)
2. Съответствие на дейностите с идентифицираните нужди на кандидата	**3**	Формуляр за кандидатстване – Раздел II - т. 4.2 и т. 4.3 Логическа рамка (Приложение В към Насоките за кандидатстване)
3. Реалистичност на дейностите по проекта от гледна точка постигане на заложените резултати	**10**	Формуляр за кандидатстване – Раздел II, т. 5, т. 6, т. 8 Логическа рамка (Приложение В към Насоките за кандидатстване) Придружителни документи: Инвестиционна стратегия и/или маркетингова стратегия на клъстера, и/или обща стратегия за развитие на

		клъстера (незадължителни документи, които се представят в случай, че посочените стратегии са разработени и налични към момента на кандидатстване[35]).
В случай, че проектното предложение получи „0" точки по показател „Реалистичност на дейностите по проекта от гледна точка постигане на заложените резултати", предложението ще бъде отхвърлено като несъответстващо на изискванията за качество на проектите по настоящата процедура.		
4. Реалистичност на плана за действие на проекта	**3**	Формуляр за кандидатстване – Раздел II - т. 7
5. Устойчивост на резултатите по проекта	**2**	Формуляр за кандидатстване – Раздел II – т. 4.6 и т. 9 Логическа рамка (Приложение В към Насоките за кандидатстване)
IV. Финансови ресурси и бюджет на проекта	**10**	Формуляр за кандидатстване – Раздел II, т. 3; Бюджет (Приложение Б към Насоките за кандидатстване); Придружителни документи (оферти за предвидените за закупуване ДМА/ДНА; количествено-стойностни сметки за предвидените СМР; Счетоводна политика на кандидата; Ведомост за заплатите на служителите на клъстера, осъществяващи същите функции и дейности като служителите, за които по проекта са предвидени разходи за възнаграждения, включително за здравни и осигурителни вноски за сметка на работодателя – ако е приложимо).
1. Реалистичност на предвидените разходи (съпоставка с посочените цени на съответните стоки/услуги в приложените оферти)	**10**	Формуляр за кандидатстване – Раздел II, т. 3 и т. 5; Бюджет (Приложение Б към Насоките за кандидатстване); Придружителни документи (оферти за предвидените за закупуване ДМА/ДНА; количествено-стойностни сметки за предвидените СМР; Счетоводна политика на кандидата).
В случай, че проектното предложение получи „0" точки по показател „Реалистичност на предвидените разходи", предложението ще бъде отхвърлено като несъответстващо на изискванията за качество на проектите по настоящата процедура.		
V. Съответствие с хоризонталните политики на ЕС (вкл. опазване на околната среда, равни възможности, социално включване, заетост)	**5**	Формуляр за кандидатстване – Раздел II - т. 10
Максимален брой точки:	***100***	

Следва да се има предвид, че при оценка на съответствието на проектните предложения с хоризонталните политики на ЕС, максимален брой точки по т. V от критериите за оценка ще получат проектни предложения:

- пряк резултат, от които е създаването на нови работни места;

[35] Кандидатите следва да имат предвид, че посочените стратегии ще бъдат използвани при оценката на допустимостта на дейностите по Компонент 2 и Компонент 3 в съответствие с условията, посочени в т. 2.2. от Насоките за кандидатстване.

- пряк резултат, от които е постигане на положителен ефект върху околната среда;
- които предвиждат спазване на принципа на равнопоставеност и превенция на дискриминацията. Европейската Общност насърчава равнопоставеността, както между мъжете и жените, така и между представителите на различните малцинствени групи и се стреми да отстрани всички дейности, водещи до неравнопоставеност (чл. 2 и 3 от Договора за създаване на Европейската общност). В този контекст, настоящата процедура е отворена за всички кандидати, които отговарят на условията, посочени в т. 2.1 от Насоките, независимо от техния пол, етническа принадлежност или вид увреждане. С цел изпълнение на целите за равнопоставеност е задължително съблюдаването от страна на бенефициентите на индикатори, отчитащи равнопоставеността при изпълнението на проекта;
- пряк резултат, от които е насърчаване на използването на информационни и комуникационни технологии.

Във Формуляра за кандидатстване (раздел II, т. 8.2), кандидатите трябва да представят информация за индикаторите за измерване на постигнатите резултати от изпълнението на проекта. Освен индикаторите, относими към конкретния проект, кандидатите следва задължително да включат информация за следните индикатори:

- брой клъстери – създадени/подкрепени вече съществуващи (брой).
- реализирани проекти в подкрепа на бизнеса, предприемачеството и новите технологии (брой).
- създадени нови работни места в подкрепените клъстери (брой).
- създадени инвестиции в подкрепените клъстери (в лева).
- реализирани инвестиционни проекти (брой).
- проекти за подобряване на информационно-комуникационните технологии (ИКТ) в предприятията (брой).

Допълнително могат да бъдат предвидени и други индикатори на ниво Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г. съгласно Приложение № 3 на оперативната програма (Приложение Ф към Насоките за кандидатстване), относими към съответното проектно предложение. При изпълнение на проектите, бенефициентите следва да отчитат степента на постигане на индикаторите, съгласно изискванията, посочени в Оперативното ръководство за изпълнение на проектите по процедурата.

По време на оценката, предложените индикативни цени за инвестиции в активи и извършване на СМР ще подлежат на проверка от страна на Оценителната комисия по отношение на реалистичност спрямо посочените цени в приложените оферти.

Извън тази проверка, е възможно да бъдат установени и други обстоятелства, които да изискват допълнителни разяснения и информация от страна на кандидатите относно

декларираните обстоятелства и представените документи, съгласно т. 3.1.1 от Насоките за кандидатстване. Допълнителни разяснения от кандидатите могат да бъдат изисквани само веднъж, като за целта ще бъде предоставян срок от 3 (три) календарни дни от датата на получаване на писменото искане за това. Допълнително изисканите разяснения трябва да бъдат получени в запечатан плик с препоръчана поща, по куриер или да бъдат доставени на ръка на указания в писменото искане адрес на Договарящия орган. В случай, че разясненията се изпращат с препоръчно писмо или по куриер, копие от товарителницата следва да бъде изпратено по факс: (02) 80 75 308, в деня на изпращане на разясненията, като за валидна се счита датата на издаване на товарителницата. Предоставяната допълнителна информация (в случай на изискване) не следва да съдържа елементи, водещи до подобряване на първоначалното проектно предложение. При непредставяне на изисканата допълнителна информация или разяснения в срок, респективно представянето на товарителница, издадена след изтичане на определения срок, проектното предложение ще бъде отхвърлено само и единствено на това основание и няма да бъде оценявано по-нататък. Всяка информация, предоставена извън официално изисканата от Оценителната комисия, няма да бъде вземана под внимание.

ВАЖНО: Техническата и финансова оценка на проектните предложения включва проверка и оценка на реалистичността, ефективността и допустимостта на всички предвидени дейности и разходи. В случай, че в процеса на техническа и финансова оценка оценителната комисия установи наличието на обстоятелства (напр. включени в проектното предложение недопустими и/или неефективни дейности, недопустими и/или нереалистични разходи, дублиране на заложени дейности и/или разходи и др.), това може да доведе до изменение на бюджета на проектното предложение. Следва да се има предвид, че допустимите промени в бюджета **не могат** да доведат до увеличаване на размера на безвъзмездната финансова помощ, както и до промяна в процента на съфинансиране от ОП „Конкурентоспособност".

В случай че проектното предложение **получи „0" точки** при оценката по показател „Реалистичност на дейностите по проекта от гледна точка постигане на заложените резултати" или по показател „Реалистичност на предвидените разходи" посочени в таблицата по-горе (т. 4.1.3), както и в Приложение Ж „Критерии и методология за оценка на проектните предложения", **предложението ще бъде отхвърлено като несъответстващо на изискванията за качество на проектите по настоящата процедура.**

Поради това, в интерес на кандидата е да планира дейности и да представи бюджет, реалистични и ефективни от гледна точка на целта на проекта и планираните разходи.

За финансиране ще бъдат предложени само тези проектни предложения, чиято техническа и финансова оценка е равна или надвишава 60 % от максималния брой точки (т.е. минимум 60 точки). Одобрените проекти получават финансиране по реда на тяхното постъпване до изчерпване на предвидените средства по настоящата процедура за подбор на проекти.

4.2. Процедура за уведомяване и сключване на договори за безвъзмездна финансова помощ

Уведомяване относно решението на Договарящия орган

Решение за отхвърляне на дадено предложение или за неотпускане на безвъзмездна финансова помощ ще бъде взето на следните основания:

- Предложението е непълно или не отговаря в други отношения на поставените условия за административно съответствие;
- Кандидатът не отговаря на условията за допустимост;
- Проектът не отговаря на условията за допустимост (например, не е спазен максималния срок за изпълнение на проекта, исканата сума на безвъзмездна финансова помощ надвишава максимално допустимия размер и т.н.);
- Проектното предложение е получило „0" точки по показател „Реалистичност на дейностите по проекта от гледна точка постигане на заложените резултати" или по показател „Реалистичност на предвидените разходи";
- Въпреки че проектното предложението покрива критериите за качество, е налице изчерпване на предвидените средства по процедурата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.
- Не са били спазени други критерии, посочени в Насоките за кандидатстване.

Договарящият орган уведомява писмено неуспелите кандидати в срок до 15 работни дни от издаването на решението. В срок до 10 работни дни от получаване на уведомлението, неуспелите кандидати могат да поискат допълнителни разяснения относно основанията за отхвърляне на проектните им предложения.

ВАЖНО: Решението на Договарящия орган да отхвърли дадено проектно предложение или да не отпусне безвъзмездна финансова помощ е окончателно. Договарящият орган не носи отговорност ако поради грешни и/или непълни данни за кореспонденция, предоставени от самите кандидати, те не получават кореспонденцията с Договарящия орган.

Сключване на договори за безвъзмездна финансова помощ

Съгласно чл. 29, ал.2 от ПМС № 121/31.05.2007 г., **Договарящият орган уведомява писмено всички одобрени кандидати за решението си в срок до 15 работни дни от издаване на решението за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ,** като ги информира какви допълнителни документи и в какъв срок трябва да ги представят за доказване на обстоятелствата по чл. 7, ал. 7, т. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г.

За целта със Заповед на Ръководителя на Договарящия орган се назначава екип по договаряне, който изготвя уведомления **до одобрените** за финансиране кандидати, съдържащи покани за сключване на договор съгласно предварително определен график и за представяне на следните документи в съответствие с чл. 7, ал. 7, т. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г.:

1. Удостоверение, потвърждаващо, че кандидатът не е обявен и не е в процедура по несъстоятелност, издадено от съответния съд не по-рано от 3 месеца преди датата на представянето му - **оригинал или копие, заверено от кандидата.** В случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД, удостоверение следва да представят всички организации (с изключение на бюджетните предприятия), участващи в дружеството-кандидат. В случай, че кандидатът/организацията, участваща в дружеството-кандидат по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД е регистриран по Закона за Търговския регистър, екипът по договаряне извършва служебна проверка на обстоятелството по реда на чл. 23, ал. 4 от Закона за търговския регистър;
2. Удостоверение, потвърждаващо, че кандидатът не е в процедура по ликвидация, издадено от съответния съд не по-рано от 3 месеца преди датата на представянето му - **оригинал или копие, заверено от кандидата.** В случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД, удостоверение следва да представят всички организации (с изключение на бюджетните предприятия), участващи в дружеството-кандидат. В случай, че кандидатът/организацията, участваща в дружеството-кандидат по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД е регистриран по Закона за Търговския регистър, екипът по договаряне извършва служебна проверка на обстоятелството по реда на чл. 23, ал. 4 от Закона за търговския регистър;
3. Удостоверение от Националната агенция по приходите, че кандидатът няма просрочени задължения (издадено не по-рано от 3 месеца преди датата на представянето му) или план за разсрочено погасяване на задълженията, когато има такива - **оригинал или копие, заверено от кандидата**;
4. Свидетелство за съдимост на **всички лица**, представляващи кандидата и вписани в Търговския регистър, или в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, или определени като такива в учредителния акт, когато обстоятелството не подлежи на вписване, издадено не по-рано от 3 месеца преди датата на представянето му - **оригинал или копие, заверено от кандидата**. В случаите, когато кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД, Свидетелство за съдимост следва да бъде представено от всички лица, които са овластени да представляват организациите (с изключение на бюджетните предприятия), участващи в дружеството-кандидат, и са вписани в търговския регистър, в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, или са определени като такива в учредителния акт, когато тези обстоятелства не подлежат на вписване.

   Когато за някое от горепосочените лица, свидетелството за съдимост подлежи на издаване от чуждестранен орган, същото се представя в легализиран превод - **оригинал или копие, заверено от кандидата.**
5. Нотариално заверено пълномощно, в случаите, когато договорът за безвъзмездна финансова помощ ще бъде подписан от лице, различно от законния/ите представител/и на кандидата, съгласно Удостоверението за актуално състояние/вписванията в Търговския регистър/учредителния акт или друг документ за създаване на кандидата – **оригинал или нотариално заверено копие.**

Посочените документи се представят от одобрените кандидати при сключване на договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, като преди представяне на договорите за подпис, екипът по договаряне ще извършва проверка за съответствие на кандидатите с изискванията на чл. 7, ал. 1, ал. 2 и ал. 3 на ПМС № 121/31.05.2007 г. въз основа на представените документи. Съгласно чл. 7, ал. 4 от ПМС № 121/31.05.2007 г., проверката за съответствие с изискванията на чл. 7, ал. 1 от ПМС № 121/31.05.2007 г. не се извършва по отношение на бюджетните предприятия, които участват в дружество по смисъла на чл. 357-364 от ЗЗД – кандидат по настоящата процедура.

Срокът за представяне на посочените документи не може да бъде по-кратък от 5 работни дни.

Екипът по договаряне ще извършва проверка и във връзка с декларираните обстоятелства относно категорията предприятие (голямо, микро, малко или средно предприятие), включително и чрез служебна проверка в търговския регистър. За тази цел при сключване на договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ кандидатите следва да представят и Справката по **Приложение Е(а),** в случаите, когато те са микро, малко или средно предприятие по смисъла на чл. 3 и чл. 4 от ЗМСП). При проверката ще бъдат взети предвид документите по т. 3.1.1., 2), букви „е" и „о".

В случай че кандидат се яви за подписване на договор с липсващ/и изискуем/и документ/и и/или несъответстващ/и на изискванията документ/и и декларира в писмен вид причините за това, като приложи/приведе доказателства, че непредставянето на съответния/те документ/и е по независещи от кандидата причини, екипът по договаряне указва допълнителен срок за представяне на необходимите документи.

Договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се сключват с всички кандидати, които представят липсващите и/или несъответстващите на изискванията документи в рамките на допълнително указания срок. С кандидатите, които не представят липсващите документи или отново представят документи, които не съответстват на изискванията, не се сключват договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, като на тяхно място ще бъдат поканени за договаряне съответният броя кандидати от резервния списък (в случай, че такъв е съставен), по поредността на класирането им до изчерпване на общия наличен бюджет по процедурата.

Когато при извършване на проверката по същество на представените от кандидатите, документи при сключване на договор за безвъзмездна помощ, се установи несъответствие между декларирани данни на етап кандидатстване и информацията, посочена в представените документи, договор за безвъзмездна финансова помощ не се сключва, като за договаряне ще бъдат поканени съответният броя кандидати от резервния списък (в случай, че такъв е съставен), по поредността на класирането им до изчерпване на общия наличен бюджет по процедурата.

При установяване на декларирани неверени данни от страна на кандидатите по процедурата, ще бъдат уведомявани органите на прокуратурата.

Ако кандидат по одобрен за финансиране проект откаже сключване на договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, се пристъпва към сключване на договор с кандидатите от резервния списък (в случай че такъв е съставен) по поредността на класирането им, до изчерпване на наличния бюджет по процедурата.

Ръководителят на Договарящия орган взема мотивирано решение за отказ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, и ако преди момента на сключването на договора:
- кандидатът не сключи договор в срока, определен в поканата;
- се установи надхвърляне на прага на допустимите държавни/минималните държавни помощи.

Проверка за липса на двойно финасиране

Преди сключването на договорите за безвъзмездна финансова помощ, екипът по договаряне извършва служебно кръстосана проверка на дейностите, предложени от потенциалните бенефициенти на помощта от ОП „Конкурентоспособност" с оглед избягване на двойно финансиране на дейности.

За извършване на проверката екипът по договаряне използва:

- Декларация за държавни помощи (Приложение Д към Насоките за кандидатстване);

- Декларация, че кандидатът е запознат с условията за кандидатстване, че не е предприятие в затруднение, за нефинансиране от други източници и негенериране на приходи от проекта (Раздел III от Формуляра за кандидатстване);

- Информацията по чл. 37 от ПМС № 121/31.05.2007 г., подлежаща на публикуване на Интернет страниците на МЗ, на УО и на Единния информационен портал за обща информация за управлението на Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз в Република България;

- При съмнение за непълна или невярна информация, предоставена от кандидатите, екипът по договаряне има право да отправя писмени искания/запитвания до договарящия орган, сключил договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по проект със същия кандидат относно предоставяне на допълнителна информация за характера на финансираните дейности;

- Други способи, които по преценка на екипа по договаряне по процедурата са приложими за проверка за липса на двойно финансиране.

Ако в резултат на извършената проверка, се установи наличие на двойно финансиране на проект или на дейности от проекта, Ръководителят на Договарящия орган взема

мотивирано решение за отказ за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, на основание чл. 31 от ПМС № 121/31.05.2007 г.

При сключване на договор за безвъзмездна финансова помощ, бенефициентът подписва Декларация за нередности **(Приложение Й към Насоките за кандидатстване)**. **В случай, че към датата на сключване на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са настъпили промени в декларираните обстоятелства на етап кандидатстване** в Декларацията за държавни помощи **(Приложение Д),** Декларацията по чл. 7, ал. 7, т. 1 от ПМС 121/31.05.2007 - **(Приложение Г)/** респективно Декларацията за липса на конфликт на интереси **(Приложение Г1),** Декларацията за обстоятелствата по чл. 3 и чл. 4 от ЗМСП **(Приложение Е)**/ респективно Декларацията за категория на голямо предприятие **(Приложение Е1),** както и Декларацията съгласно Раздел III от Формуляра за кандидатстване**, същите се попълват и представят отново.**

Всички посочени декларации са неразделна част от договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. В случай че бенефициентът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите, Декларацията по чл. 7, ал. 7, т. 1 от ПМС 121/31.05.2007 - (Приложение Г)/ респективно Декларацията за липса на конфликт на интереси (Приложение Г1)[36], Декларацията за държавни помощи (Приложение Д) и Декларация за нередности (Приложение Й) се прилагат към договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ поотделно от всички организации, участващи в дружеството.
В случай че кандидатът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите, договорът за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се подписва от всички лица, участващи в дружеството.

След издаване на решението на Ръководителя на Договарящия орган за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, кандидатите по настоящата процедура за подбор на проекти имат право да поискат допълнителни разяснения в срок до 10 работни дни от получаване на уведомлението за отхвърляне на проектното предложение, или да подадат жалби/възражения, касаещи дадено проектно предложение по процедурата.

Жалби/възражения/искания за допълнителни разяснения, касаещи дадено проектно предложение по настоящата процедура могат да бъдат подавани писмено до Ръководителя на Договарящия орган, включително по електронна поща на следния адрес: jalbi@sme.government.bg. Постъпилите възражения/жалби/искания за разяснения се разглеждат като се извършва необходимата проверка и се изпраща отговор до подателя на възражението/жалбата/искането, съдържащ конкретните основания за отхвърляне на съответното проектно предложение.

[36] В случай че в дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите участва бюджетно предприятие съгласно § 1, т. 1 от Закона за счетоводството, към договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се прилага Декларация за липса на конфликт на интереси.

Управляващият орган и Междинното звено поддържат регистър на случаите на предоставяне на невярна и/или подвеждаща информация от кандидати в процедури по предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОП „Конкурентоспособност" и/или от бенефициентите на безвъзмездна финансова помощ по ОП „Конкурентоспособност", които при изпълнение на договор, сключен по проект финансиран от Европейския фонд за регионално развитие, предоставят невярна и /или подвеждаща информация.

Всеки кандидат може да подаде до Ръководителя на Управляващия орган или до Ръководителя на Договарящия орган сигнал за предоставяне на невярна и/или подвеждаща информация от кандидати в процедури по предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОП „Конкурентоспособност" и/или от бенефициентите на безвъзмездна финансова помощ по ОП „Конкурентоспособност", които при изпълнение на договор, сключен по проект финансиран от Европейския фонд за регионално развитие, предоставят невярна и /или подвеждаща информация за вписване в регистъра и проверка.

ИНДИКАТИВЕН ПЛАН-ГРАФИК ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЦЕДУРАТА ПРЕЗ 2010г.

- **16 юли 2010 г.** – Стартира приемането на проектни предложения по процедурата

- Провеждане на информационни дни за представяне на процедура BG161PO003-2.4.01 „Подкрепа за развитието на клъстерите в България" – съгласно график, който ще бъде оповестен на интернет страницата на Управляващия орган и Междинното звено – www.opcompetitiveness.bg и www.ibsme.org.

- **16 юли 2010 г. – 31 декември 2010 г. –** Оценка на проектните предложения по реда на тяхното постъпване при спазване на календарен график, публикуван на интернет страницата на Управляващия орган и Междинното звено – www.opcompetitiveness.bg и www.ibsme.org.

- Съгласно чл. 27, ал. 1 и ал. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г. ***в срок до 20 работни дни*** след като получи доклада на Оценителната комисия от оценката на проектните предложения, постъпили и оценени през съответната сесия, Ръководителят на ***ДО взема мотивирано решение[37] за:***
  - одобряване на доклада и предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по предложените проекти;
  - връщане на доклада за преразглеждане, като посочва основанията за това;

[37] Съгласно чл. 27, ал. 3 от ПМС № 121/31.05.2007 г., когато в рамките на сроковете по чл. 27, ал. 1 и ал. 2 възникне съмнение за наличие на двойно финансиране, сроковете за вземане на решение от страна на Ръководителя на ДО съгласно чл. 27, ал. 1 и ал. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г. се удължават с 10 работни дни.

- отхвърляне на доклада и прекратяване на процедурата, като посочва основанията за това.

- Съгласно чл. 29, ал. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г. в срок от 15 работни дни от издаването на решението за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ ДО уведомява писмено одобрените кандидати и ги информира какви допълнителни документи и в какъв срок трябва да представят в съответствие с чл. 7, ал. 7, т. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г.

- Съгласно чл. 29, ал. 3 от ПМС № 121/31.05.2007 г. ДО ***уведомява писмено неуспелите кандидати в срок 15 работни дни*** от вземането на решение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, като посочва основанията за отхвърлянето им.

- Съгласно чл. 36, ал. 1 от ПМС № 121/31.05.2007 г. ***в срок до 30 дни след влизането в сила на решението*** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, Договарящият орган предлага на бенефициентите по одобрените за финансиране проекти да подпишат договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

- ***Договорите*** за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по настоящата процедура ***влизат в сила от датата на подписването им*** от страните.

- Съгласно чл. 32 от ПМС № 121/31.05.2007 г. в рамките на процедура без определен срок за кандидатстване етапът по набиране на проектни предложения може да бъде спиран с мотивирано решение на Ръководителя на Договарящия орган, в случай че:
  - стойността на подадените проектни предложения надхвърля финансовия ресурс по обявената процедура.
  - настъпване на промени в националното или европейското законодателство с оглед на синхронизиране на насоките за кандидатстване със съответните законодателни изменения
  - общата стойност на одобрените за финансиране проектни предложения и/или на получените проектни предложения, чиято оценка все още не е приключила, надхвърля планирания за провеждането на конкретната процедура финансов ресурс.

5. ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИТЕ

Правата и задълженията, които възникват за бенефициента са описани в приложения образец на Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г. **(Приложение И)** и Общите условия към финансираните по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ **(Приложение И 1). В процеса на изпълнение на проектите, бенефициентите следва да се придържат към правилата и процедурите,**

описани в Оперативното ръководство за изпълнение на договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, разработено за целите на настоящата процедура.

Изпълнението на проекта, за който е поискана безвъзмездна помощ, стартира веднага след влизането в сила на договора за безвъзмездна финансова помощ. Всички дейности по проекта следва да бъдат изпълнени в рамките на срока за изпълнение на договора, с изключение на дейностите, свързани с ползването на консултантски услуги по изготвяне на проектното предложение по процедурата, които следва да бъдат извършени след датата на обявяване на настоящата процедура и преди датата на подаване на проекта.

Всеки кандидат може да подаде сигнал за наличие на нередности и/или измами или съмнение за нередности и/или измами при провеждане на процедурата за предоставяне на безвъзмездна помощ и/или при изпълнение, съответно отчитане на проекта по реда и при условията, установени в чл. 4 – чл. 10 от Наредбата за определяне на процедурите за администриране на нередности по фондове и програми, съфинансирани от Европейския съюз и съгласно подписаната от него Декларация за нередности (Приложение Й към Насоките за кандидатстване).

5.1. Специфични условия за изпълнението на проекта

Бенефициентът е задължен да докладва и отчита изпълнението на проекта в съответните отчетни форми и документи, приложени към Оперативното ръководство за изпълнение на договорите по процедурата.

Всички допустими разходи (надлежно доказани със съответната фактура или друг счетоводен документ с еквивалентна доказателствена стойност), могат да бъдат представени за плащане само веднъж – т.е. разходите, за които е поискана безвъзмездна финансова помощ, не могат да бъдат предоставяни за плащане към други източници.

Бенефициентът е задължен да осигури директен достъп (както по време на изпълнението на проекта, така и след неговото приключване) на представители на Договарящия орган и/или Управляващия орган, и/или други одитиращи институции с цел извършването на проверка на място на резултатите от изпълнението на проекта.

Бенефициентът е задължен да поддържа отделна аналитична сметка и счетоводна документация за допустимите разходи по проекта и използването на средствата от безвъзмездната финансова помощ. За повече информация относно сертифициране на разходите вижте Указания на Министерство на финансите ДНФ 02/10.03.2009 г. относно сертифициране на разходи по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фонд на Европейския съюз – Приложение О към Насоките за кандидатстване.

В съответствие с Указания на министъра на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. относно третиране на данък върху добавена стойност като допустим разход при изпълнение на

проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, издадени на основание §6 от Преходните и заключителни разпоредби на ПМС № 62/21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, бенефициентите са отговорни за администриране на процеса на определяне на данък върху добавената стойност като допустим разход. ПМС № 62/21.03.2007 г. въвежда понятието „възстановим данък добавена стойност" и го определя като недопустим разход за съфинансиране от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС. Бенефициентите са длъжни да следват Указанията на министъра на финансите (**Приложение Н** към настоящите Насоки за кандидатстване) за определянето на ДДС като „възстановим" и следователно недопустим разход по ОП „Конкурентоспособност" и настоящата процедура, или като „невъзстановим" и следователно допустим разход по ОП „Конкурентоспособност" и настоящата процедура при оформянето на исканията за плащане, документалната отчетност, както и всички други свои задължения по Указанията във връзка с получаване на средства по настоящата процедура.

Бенефициентът е задължен да съхранява всички документи, свързани с изпълнението на проекта в срок от три години след приключването на оперативната програма, съгласно чл. 90, (1) от Регламент на Съвета № 1083/ 2006.

5.2. Окончателен размер на безвъзмездната финансова помощ

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ задължително се фиксира в Договора за безвъзмездна финансова помощ. Фиксираният в договора размер на безвъзмездна финансова помощ се основава на бюджета, който е предварителна оценка на размера на допустимите разходи, необходими за изпълнението на проекта. Фиксираният в договора размер на безвъзмездната финансова помощ е окончателен, но действителният размер на подлежащата на изплащане помощ се определя след приключване на всички допустими дейности по проекта и зависи от тяхното надлежно удостоверяване и одобряване на действително извършените разходи и доказания принос в натура (в случай, че е предвиден като допустим разход по Компонент 3).

5.3. Невъзможност да се изпълнят целите на проекта

Ако бенефициентът не може да изпълни дейностите, заложени в договора, Договарящият орган има правото да не извърши плащанията цялостно или частично в зависимост от невъзможността за изпълнение на задълженията от страна на бенефициента.

5.4. Промени в договора и бюджета

Изменение на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се извършва чрез сключване на Анекс (допълнително споразумение) към договора по взаимно съгласие на страните, с изключение на случаите и при условията, предвидени в чл. 8 от Общите условия към финансираните по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 договори за предоставяне на безвъзмездна финансова

помощ (Приложение И 1 към Насоките за кандидатстване и неразделна част от договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ). Анексът към договора не може да нарушава конкурентните условия, съществуващи към момента на сключване на договора и равното третиране на бенефициентите.

Недопустими са промени в бюджета на договора, водещи до увеличаване на първоначално договорения процент и размер на безвъзмездната финансова помощ по договора и/или водещи до превишаване на средствата по бюджетни пера, за които има предварително определен максимален размер, както и прехвърляне на средства между компоненти, за които безвъзмездната финансова помощ се предоставя в различен режим на държавна/минимална помощ.

В случай че бенефициентът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите, всяко искане за изменение на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ следва да бъде подписано от всички организации, участващи в дружеството.

5.5. Наблюдение на изпълнението на проектите и постигане на заложените резултати

Съгласно правилата на Регламент 1083/2006 (чл. 60 (b)) и 1828/2006 (чл. 13(2)), Управляващият орган следва да извършва проверки за удостоверяване на административните, финансовите, техническите и физическите аспекти от изпълнението на проектите. Управляващият орган делегира тези си правомощия на Междинното звено като това делегиране на права не лишава Управляващия орган от правото по негова преценка да извършва част от тези проверки самостоятелно. Проверките могат да бъдат както административни – проверка на документи, предоставени във връзка с възстановяване на разходи, така и проверки на място за изпълнение на дейностите, заложени по проекта. Проверките се извършват на 100% от проектите, като включват техническа и финансова проверка.

5.6. Отчитане на проекта

Бенефициентът трябва да води точна и редовна документация и счетоводни отчети, отразяващи изпълнението на проекта, използвайки подходяща система за документация и счетоводно отчитане. В хода на изпълнение и при приключването на дейностите по проекта бенефициентът е задължен да изготви и представи на Междинното звено **междинни и финални технически и финансови отчети** (съгласно образците, приложени към Оперативното ръководство за изпълнение на договорите по процедурата) относно неговото изпълнение и постигнати резултати. Тези отчети трябва да посочват и постигането на резултатите и целите на проекта чрез предварително зададените индикатори, както и да показват реалното изпълнение на заложените очаквани резултати. Отчетите трябва да описват и основните проблеми, възникнали по време на изпълнението на проекта, както и как тези проблеми са били решени или причините за това да не бъдат преодолени. В случай, че не са постигнати предварително заложените резултати от проекта, бенефициентът трябва

да предостави подробно обяснение/обосновка за причините. В случай че бенефициентът е дружество по смисъла на чл. 357-364 от Закона за задълженията и договорите, междинните/финални отчети във връзка с изпълнението на проекта следва да бъдат подписани от всички организации, участващи в дружеството.

Допълнително, в хода на изпълнение на проекта Ръководителят на Междинното звено и/или Ръководителят на Управляващия орган, могат да изискат от бенефициента да предостави доклади и/или допълнителна информация относно напредъка, постигнат по проекта.

Всички писмени инструкции и указания на Ръководителя на Междинното звено или Ръководителя на Управляващия орган, свързани с изпълнението на проекта, включително такива, представяни след влизането в сила на договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, имат задължителен характер за бенефициентите по настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

5.7. Плащане

По настоящата процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ се предвиждат 3 варианта на плащане, както следва:

Вариант 1 (с авансово плащане, междинни и окончателно плащане):
Бенефициентите по настоящата процедура имат право да получат авансово плащане като представят пред Договарящия орган искане за плащане по договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (Приложение К). Авансовото плащане може да бъде в размер до 20% от общия размер на безвъзмездната финансова помощ. Условие за неговото извършване е предоставянето на банкова гаранция от страна на бенефициента (Приложение Л към Насоките за кандидатстване), покриваща пълния размер на исканата авансова сума и Финансова идентификационна форма (съгласно образеца, приложен към Оперативното ръководство за изпълнение на договорите по процедурата).

След представяне на посочените документи, Договарящият орган превежда размера на авансовото плащане по банкова сметка на бенефициента, открита за целите на проекта. Бенефициентът може да използва средствата по тази сметка съгласно условията, определени в договора за откриването й. Той има право да поиска междинно плащане чрез представяне за одобрение на междинен технически и финансов отчет при реално изпълнени действия с материален резултат и съответни извършени и платени/доказани разходи. За да получи исканата сума, бенефициентът трябва да представи доказателствени документи, които удостоверяват изпълнението на отчитаните дейностите/действията и изразходването на средствата, включително за приноса в натура (в случай, че е предвиден като допустим разход по Компонент 3). Документите се проверяват, разходите се верифицират и на бенефициента се изплаща тази част от изразходваните средства, която отговаря на процента на безвъзмездната финансова помощ, посочен в договора. В случаите, когато има отчетен принос в натура, сумата на безвъзмездната финансова помощ не трябва да надхвърля разликата между общите допустими разходи по съответния компонент и стойността на приноса в натура, съгласно разпоредбите на чл. 7, ал. 3, т.1 от ПМС 236/2007г. **Общият**

размер на авансовото и междинните плащания не може да надхвърля 80% от стойността на безвъзмездната финансова помощ.

Размерът на окончателното плащане се изчислява след приключване на проекта, одобряване на финалния технически и финансов отчет като се приспаднат сумите по отпуснатите авансови и междинни плащания. В случаите, когато има отчетен принос в натура, сумата на безвъзмездната финансова помощ не трябва да надхвърля разликата между общите допустими разходи по съответния компонент и стойността на приноса в натура, съгласно разпоредбите на чл. 7, ал. 3, т.1 от ПМС 236/2007г.
Заявяването на авансово плащане от страна на бенефициентите не е задължително.

Вариант 2 (само междинни плащания и окончателно плащане):
В този случай бенефициентът първоначално заплаща всички разходи по изпълнение на проекта за определен период. За да получи исканата сума за междинно плащане, бенефициентът трябва да представи за одобрение междинен технически и финансов отчет при реално изпълнени действия с материален резултат и съответни извършени и платени/доказани разходи. Отчетът трябва да съдържа доказателствени документи, които удостоверяват изпълнението на отчитаните дейностите/действията и изразходването на средствата (съгласно образците, приложени към Оперативното ръководство за изпълнение на договорите по процедурата), включително за приноса в натура (в случай, че е предвиден като допустим разход по Компонент 3). Документите се проверяват, разходите се верифицират и на Бенефициента се изплаща тази част от изразходваните средства, която отговаря на процента на безвъзмездна финансова помощ, посочена в договора. В случаите, когато има отчетен принос в натура, сумата на безвъзмездната финансова помощ не трябва да надхвърля разликата между общите допустими разходи по съответния компонент и стойността на приноса в натура, съгласно разпоредбите на чл. 7, ал. 3, т.1 от ПМС 236/2007г. Общият размер на междинните плащания не може да надхвърля 80% от стойността на безвъзмездната финансова помощ. Размерът на окончателното плащане се изчислява след приключване на проекта, одобряване на финалния технически и финансов отчет като се приспаднат сумите по отпуснатите междинни плащания. В случаите, когато има отчетен принос в натура, сумата на безвъзмездната финансова помощ не трябва да надхвърля разликата между общите допустими разходи по съответния компонент и стойността на приноса в натура, съгласно разпоредбите на чл. 7, ал. 3, т.1 от ПМС 236/2007г.

Вариант 3 (само окончателно плащане):
Окончателното плащане в размер на общата стойност на безвъзмездната помощ, изчислена като се приложи процента, посочен в чл. 3.2. от Договора за предоставяне на безвъзмездна помощ към общите верифицирани разходи. В случаите, когато има отчетен принос в натура сумата на безвъзмездната финансова помощ не трябва да надхвърля разликата между общите допустими разходи по съответния компонент и стойността на приноса в натура, съгласно разпоредбите на чл. 7, ал. 3, т.1 от ПМС 236/2007г. То се извършва след одобрението на финалния отчет от страна на Договарящия орган, в съответствие с чл. 2.4 и чл. 2.5 от Общите условия към финансираните по ОП „Конкурентоспособност" договори, придружен с искане за плащане, подадено в съответствие с образец на Договарящия орган, в срок от 15 работни дни от верифицирането на разходите от страна на Управляващия орган.

В случай, че бенефициентът избере Вариант 1 или Вариант 2, т.е. в случаите, когато плащането на безвъзмездната помощ по Компонент 3 „Инвестиционен компонент" (в случай, че такава е заявена) ще се извърши на няколко вноски (траншове), помощта по Компонент 3 „Инвестиционен компонент" следва да бъде сконтирана до нейната стойност към момента на предоставянето на помощта, при използване на референтния лихвен процент, използван за нуждите на държавните помощи, приложим към датата на предоставяне на помощта в съответствие с чл. 4 параграф 1 от Регламент на Комисията (ЕО) № 800/2008. Референтният лихвен процент се актуализира периодично от Европейската комисия, когато основният лихвен процент се различава през годината с повече от 15% от средния основен лихвен процент за последните три месеца. Референтният лихвен процент за Република България за съответния период се оповестява на следния интернет адрес: http://www.stateaid-bg.com/finance/opencms/finance/eu_normi/drugi/index.html.
Сконтирането ще се извършва от Управляващия орган при всяко подаване от страна на бенефициента на искане за плащане с оглед гарантиране, че предоставената безвъзмездна финансова помощ ще бъде съобразена с интензитета за помощта, предвиден в регионалната карта за държавна помощ за България, и с праговете и интензитетите за регионална помощ, установени в Регламент на Комисията (ЕО) № 800/2008, както и за докладване на помощта.

5.8. Мерки за информиране и публичност

Всички бенефициенти трябва да прилагат подходящи мерки за публичност и информираност съгласно правилата на Регламент (ЕО) № 1828/2006 на Комисията от 8 декември 2006 г. относно реда и начина на изпълнение на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета за определянето на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и на Регламент 1080/2006 на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие.

Бенефициентите са длъжни да упоменат финансовия принос на Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) чрез Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г. в информацията, изготвяна и предоставяна във връзка с изпълнението на проекта, във всички отчети за изпълнение на договора (междинни и окончателен), както и във всички други документи, отнасящи се до изпълнението на дадена дейност по проекта. Във всички обяви и публикации, свързани с изпълнението на проекта, бенефициентът е длъжен да оповести, че проектът е получил финансиране от ЕФРР чрез ОП „Конкурентоспособност".

Бенефициентът е длъжен да постави постоянна разяснителна табела на видимо място и със значителен размер след приключване на дейностите по договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, ако изпълнявания проект отговаря на следните условия:
а) Общото публично съфинансиране на дейността надвишава 500 000 евро.
б) Дейността включва покупка на физически обект (материален актив) или финансира инфраструктурни или строителни дейности.

Табелата се поставя най-късно до 6 (шест) месеца след приключване на дейностите по договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Тя трябва да указва вида и името на дейността (тази информация не трябва да заема повече от 25% от табелата), както и да включва информация за:

⇨Име на проекта (вид и наименование на операцията);

⇨ Емблемата на Европейския съюз в съответствие с графичните стандарти, установени в приложение I от Регламент (ЕО) 1828/2006 на ЕК и името на ЕС;

⇨ Названието и логото на финансиращия фонд (в случая Европейски фонд за регионално развитие);

⇨ Името и логото на ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 заедно с думите „Конкурентна България";

⇨ Изявлението, избрано от УО, подчертаващо получената добавена стойност от интервенцията на Общността: „Инвестираме във Вашето бъдеще"/ "Investing in your future"

Постоянни разяснителни табели се поставят само за проекти, при които общата сума на публичното финансиране надхвърля 500 000 евро и чието изпълнение включва закупуването на физически обект (материални активи) или финансиране на строителни дейности.

Съгласно чл. 8, т.3 от Регламент (ЕО) 1828/2006 на ЕК бенефициентът трябва по време на изпълнението на проекта да постави информационно табло на мястото на всяка дейност, при която общата сума на публичното финансиране надхвърля 500 000 евро, и чието изпълнение включва закупуването на материални обекти. Информационното табло трябва да съдържа същите задължителни елементи като постоянните разяснителни табели (описани по-горе) и тези елементи да заемат минимум 25 % от площта на таблото. След приключване на проекта информационното табло се замества от постоянна разяснителна табела.

В случаите на закупуване на оборудване е необходимо да се поставят стикери върху всеки актив, закупен по проекта, включващи информация за финансовия принос на ЕС чрез ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г.

Неспазването на правилата за визуализация може да доведе до непризнаване на част или на цялата стойност на извършените разходи.

5.9. Сконтиране на помощта по Компонент 3 „Инвестиционен компонент"

Сконтирането ще се извършва от Управляващия орган при всяко подаване от страна на бенефициента на искане за плащане с оглед гарантиране, че предоставената безвъзмездна финансова помощ ще бъде съобразена с интензитета за помощта, предвиден в регионалната

карта за държавна помощ за България, и с праговете и интензитетите за регионална помощ, установени в Регламент на Комисията (ЕО) № 800/2008, както и за докладване на помощта.

6. СПИСЪК С ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ НАСОКИТЕ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

ДОКУМЕНТИ ЗА ПОПЪЛВАНЕ ПРИ ПОДАВАНЕ НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

1. Формуляр за кандидатстване – **Приложение А** (Приложение I към Договора);
2. Бюджет на проекта – **Приложение Б** (Приложение III към Договора);
3. Логическа рамка **– Приложение В** (Приложение IV към Договора);
4. Декларация по чл. 7, ал. 7, т. 1 от на ПМС № 121/31.05.2007 г. – **Приложение Г** (Приложение V към Договора);
5. Декларация за липса на конфликт на интереси – **Приложение Г 1** (Приложение VI към Договора)
6. Декларация за държавни помощи – **Приложение Д** (Приложение VII към Договора)**;**
7. Декларация, съдържаща процентното разпределение между участниците в обединението на безвъзмездната помощ, за която се кандидатства – **Приложение Д1;**
8. Декларация за обстоятелства по чл. 3 и чл. 4 от Закона за малките и средните предприятия – **Приложение Е** – (Приложение VIII към Договора);
9. Справка за обобщените параметри на предприятието, което подава Декларация по чл. 3 и чл. 4 на ЗМСП – **Приложение Е(а);**
10. Декларация за категория на голямо предприятие - **Приложение Е 1** – (Приложение IX към Договора)

ДОКУМЕНТИ ЗА ИНФОРМАЦИЯ ПРИ КАНДИДАТСТВАНЕ:

1. Критерии и методология за оценка на проектните предложения – **Приложение Ж;**
2. Контролен лист за извършване на предварителна проверка при подаване на проектните предложения **– Приложение З**;
3. Договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г. – **Приложение И**;
4. Общи условия към финансираните по Оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г., договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ - **Приложение И 1** (Приложение II към Договора);
5. Декларация за нередности - **Приложение Й** (Приложение X към Договора)
6. Образец на искане за плащане по договор за безвъзмездна финансова помощ – **Приложение К** (Приложение XI към Договора);
7. Образец на банкова гаранция - **Приложение Л** (Приложение XII към Договора);
8. Образец на доклад за фактическите констатации и работно задание за проверка на разходите по договор за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма

"Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г. - **Приложение М** (Приложение XIII към Договора);

9. Указания на министъра на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. относно третиране на данък върху добавена стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз – **Приложение Н;**
10. Указания на Министерство на финансите ДНФ № 02/10.03.2009 г. относно сертифициране на разходите по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фонд на Европейския съюз – **Приложение О;**
11. Приложение I към Договора за създаване на Европейската общност – **Приложение П**;
12. Приложение № 2 към Наредба № 29/2008 г., - **Приложение Р;**
13. Класификатор на икономическите дейности /КИД - 2008/ – **Приложение С;**
14. Списък с адресите на териториалните звена на Междинното звено (ИАНМСП) - **Приложение Т;**
15. Указания на Министерство на финансите ДНФ № 08/29.12.2009 г. относно възстановяване на недължимо платени и надплатени суми, както и на неправомерно получени или неправомерно усвоени средства по проекти, финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз във връзка с регистрирани от Управляващия орган нередности – **Приложение У;**
16. Приложение № 3 „Индикатори на оперативната програма" на ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г. – **Приложение Ф;**
17. Методика за изчисляване на списъчния и средния списъчен брой на персонала, утвърдена от Националния статистически институт със заповед № РД 07-21/31.01.2007 г. на Председателя на НСИ – **Приложение Х.**